

แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

นางสาววิมลทิพย์ สัมัญญามาตุเรศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

RECREATION ACTIVITIES MANAGEMENT GUIDELINES FOR OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION PERSONNEL

Miss Wimoltip Smulyamaturate

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Sciences Program in Sports Science
Faculty of Sports Science, Chulalongkorn University
Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของ
บุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

โดย

นางสาววิมลทิพย์ สมัญญามาตุเรศ

สาขาวิชา

วิทยาศาสตร์การกีฬา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชัยพัฒน์ หล่อศิริรัตน์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ พบลาม)

วิมลทิพย์ สมัญญามาตุเรศ : แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (RECREATION ACTIVITIES
MANAGEMENT GUIDELINES FOR OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION
PERSONNEL) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล, 117 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของ
บุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัยเป็นบุคลากรที่ทำงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้มีการตรวจสอบเครื่องมือ
โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อกำหนดแนวทางของการจัด
กิจกรรมนันทนาการ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ อยู่ใน
ระดับ ปานกลาง ยกเว้น กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง กิจกรรม
นันทนาการท่องเที่ยว ทักษะศึกษา กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์มนุษย์สัมพันธ์ กิจกรรม
นันทนาการประเภทจิตใจ และความสนุกสนาน กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพอยู่ใน
ระดับมาก การเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างเพศ พบว่า ความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา และ
กีฬาเพื่อการแข่งขันและด้านกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 ผลการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างอายุ พบว่า ความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภท
เกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขันกิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง กิจกรรมนันทนาการทางสังคม
กิจกรรมนันทนาการพิเศษ กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) และกิจกรรมนันทนาการบริการ
อาสาสมัคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรม
นันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างตำแหน่ง
พบว่า ความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน กิจกรรมนันทนาการละคร
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง กิจกรรมนันทนาการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร
กิจกรรมนันทนาการพิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้าน
การจัดและการดำเนินการ ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเงินและงบประมาณ

สาขาวิชา.....วิทยาศาสตร์การกีฬา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2554..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

MISS. WIMOLTIP SMULYAMATURATE : RECREATION ACTIVITIES MANAGEMENT GUIDELINES
FOR OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION PERSONNEL,
ADVISOR : ASST.PROF. SUCHART TAWEEPORNPATHOMGUL, 117 pp.

The study purpose was to study the recreation activities management guideline by demand of the office of the basic education commission personnel.

Methods: The samples were 400 basic education commission personnel, Ministry of Education. Questionnaire was developed by researcher and checked. The data was analyzed in term of statistical. Besides, in-depth interview were used for setting the guideline of recreation activities management.

Results

The result found that the demand level of most recreation activities were in medium level except Hobby, Music and singing, travelling, group harmony, mind and peacefulness and physical and health were in high level.

The comparison of the demand level of recreation activities between sex in Game and Sport and Outdoor recreation at significant level 0.05. The comparison of the demand level of recreation activities of the office of the basic education commission personnel between ages were different in games and sport for competition, music and singing, social recreation, special recreation, literature (reading, speaking, writing) and volunteer recreation at significant level 0.05. The comparison of the demand level of recreation activities between work position in games and sport for competition, drama, outdoor recreation, social recreation, volunteer and special recreation.

Conclusions

The recreation activities management guidelines for office of the basic education commission personnel was dividing into 4 area as follow: Service Staff, Operating and Management Place, Equipment and Facilities and Budgeting and Financial

Department : Sport Science Student's Signature.....
Academic Year : 2011..... Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำ เอาใจใส่ และติดตามเพื่อให้การทำวิจัยบรรลุตามเป้าหมาย ผู้วิจัยขอกราบและขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.ชัยพัฒน์ หล่อศิริรัตน์ กรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ พบลาก กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์ รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุศลวัชวิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พราหม อินพรเทพ ผู้อำนวยการสำนักการคลัง และสินทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคุณสมรภัษ นิธิฤทธิไกร ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นนิสิตปริญญาโทที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และประสานงานเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดระยะเวลาในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบแบบสอบถามที่เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อมาให้ข้อมูล คำชี้แนะ ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยฉบับนี้พร้อมทั้งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต และให้การศึกษาคือ เป็นทรัพย์สมบัติมหาศาล รวมถึง ญาติ ๆ และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้กำลังใจและผลักดัน ให้บรรลุเป้าหมาย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาแล้ว และมีได้กล่าวมาในที่นี้ จึงกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วยและประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้แก่ครู อาจารย์ ที่ได้ให้ความรู้ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความรู้และเกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ	8
ความหมายของกิจกรรมนันทนาการ	8
แนวคิดและหลักการนันทนาการ	25
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	29
ความรู้เกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	57
ข้อมูลความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ	70
ผลการสัมภาษณ์	87
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย	92
แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	96
อภิปรายผล	97
ข้อเสนอแนะ	102
รายการอ้างอิง	103
ภาคผนวก	106
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	117

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายงานบุคลากรทั้งหมดจำแนกตามสำนัก/หน่วยเทียบเท่า ประเภทบุคลากรสายปฏิบัติการปี 2554.....	50
2	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	57
3	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	57
4	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง.....	58
5	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ.....	58
6	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	59
7	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	59
8	แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่พักอาศัยปัจจุบัน.....	60
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการ กิจกรรมนันทนาการ.....	61
10	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ.....	62
11	แสดงจำนวนและร้อยละ ตามเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ.....	64
12	แสดงจำนวนและร้อยละ ตามระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ.....	65
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการด้านสรีระพื้นฐาน.....	67
14	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านความปลอดภัย และมั่นคง.....	68

15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านความรัก และเป็นเจ้าของ	68
16	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านการยกย่องจากผู้อื่น	69
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านการบรรลุถึงความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง	69
18	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	70
19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	71
20	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ด้านการจัดการ และการดำเนินการ	72
21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ด้านการเงิน และงบประมาณ	73
22	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ระหว่างเพศ	74
23	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ระหว่างอายุ	75

24	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน จำแนกตามอายุ.....	77
25	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง จำแนกตามอายุ.....	78
26	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการทางสังคม จำแนกตามอายุ.....	78
27	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการพิเศษ จำแนกตามอายุ.....	79
28	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) จำแนกตามอายุ.....	79
29	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร จำแนกตามอายุ.....	80
30	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่ กิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามตำแหน่ง.....	81
31	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน จำแนกตามตำแหน่ง.....	83
32	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการละคร จำแนกตามตำแหน่ง.....	84
33	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง จำแนกตามตำแหน่ง.....	84
34	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการทางสังคม จำแนกตามตำแหน่ง.....	85

ตารางที่	หน้า
35	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการพิเศษ จำแนกตามตำแหน่ง..... 85
36	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรม นันทนาการหัวข้อ กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร จำแนกตามตำแหน่ง..... 86

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แสดงถึงนันทนาการ คือ การทำให้สดชื่นหรือการสร้างพลังขึ้นมาใหม่	9
2 แสดงถึงนันทนาการ คือ กิจกรรม	10
3 แสดงถึงนันทนาการ หมายถึง กระบวนการ	11
4 แสดงถึงนันทนาการ หมายถึง สวัสดิการสังคม	12
5 แสดงตราสัญลักษณ์ประจำกระทรวงศึกษาธิการ	35
6 แสดงภาพกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2440 – 2448	37
7 แสดงภาพกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2452 – 2483	37
8 แสดงภาพกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน	38
9 แสดงตราสัญลักษณ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	40

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญ และมีคุณภาพ อันหมายถึง ประเทศชาติจะสามารถอยู่รอด มั่นคง และมีความเจริญก้าวหน้าไปได้โดยง่ายนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จักต้องพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมและวัฒนธรรม (ประเวศ วะสี, 2530) กล่าวว่าการมีประชากรที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างความเจริญให้แก่ชาติ และทำให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการที่พลเมืองมีสมรรถภาพทางกายและใจดีนั้น จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศได้เป็นเลิศ ดังนั้นทราบใดที่เราเพิกเฉย ปล่อยให้พลเมืองอ่อนแอ สุขภาพเสื่อมโทรมทั้งกายและจิตใจแล้ว เมื่อนั้นก็บั่นทอนความสามารถของเราที่จะต้องต่อสู้กับสิ่งต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่อย่างรวดเร็ว แรงงานจากชนบทย้ายเข้าสู่เมืองที่ก่อให้เกิดชุมชนแออัด ทำให้เกิดปัญหาการให้บริการสวัสดิการต่าง ๆ ไม่ทันและไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากร ปัญหาการขยายตัวด้านสินค้าและราคา ปัญหาสภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมปัญหาการจราจร สังคมยุคใหม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต เช่น เร่งรีบ แข่งขัน ขาดระเบียบวินัย แนวคิด และค่านิยมเปลี่ยนแปลง มีผลทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมของสังคม (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) ซึ่งแน่นอนว่าสภาพปัญหาเหล่านี้ย่อมจะมีแต่ความตกต่ำและกลายเป็นสังคมที่พิการได้ในที่สุด และคนที่อาศัยอยู่ในสังคมเช่นนี้ย่อมจะมีแต่ความเครียด

ในแง่ของคุณภาพชีวิตของคนในสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่ก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมใหม่ ทำให้บุคคลต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ รัฐบาลในฐานะองค์กรของรัฐที่มีส่วนในการรับผิดชอบในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จึงให้ความสำคัญโดยกำหนดแนวทางและนโยบายที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2519 – 2523) จนมาถึงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตโดยสรุป คือ หมายถึง การพัฒนาคุณภาพของประชาชนทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาชีพและจิตใจเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในทุก ๆ ด้านทุก ๆ ขั้นตอนและระดับวัยขงชีวิต เพื่อให้ได้มาซึ่งการดำรงชีวิตในสังคมที่ดีขึ้น

รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้องค์กรของรัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบทำงานอย่างจริงจังจึงกล่าวได้ว่า องค์ประกอบในแง่ของคุณภาพชีวิต ถ้าพิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว จะหาจากกิจกรรมนันทนาการได้เป็นส่วนมาก ซึ่ง เคร้าส์ (Kraus, 1984 อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ, 2542) ยืนยันในงานวิจัยสำรวจความคิดเห็นของคนอเมริกัน เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่มีส่วนพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม โดยเสนอเป็นเปอร์เซ็นต์ที่กิจกรรมนันทนาการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

1. การยอมรับตนเองและผู้อื่น	54%
2. ความสัมฤทธิ์ผล	59%
3. สุขภาพกาย	58%
4. ความรักความเข้าใจ	61%
5. อิศรภาพบุคคลและสังคม	71%
6. การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกลุ่ม	63%
7. ส่งเสริมสถานภาพ	50%
8. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	50%

จรรยาพร ธรณินทร์ (2533) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพชีวิตว่า การกีฬาและนันทนาการสามารถพัฒนาคุณภาพได้ในด้าน สุขภาพ บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัย และช่วยพัฒนาเยาวชนและเด็กได้ดังนี้ 1. สามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ 2. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3. มีค่านิยมที่ดี 4. มีเหตุผลเชิงจริยธรรม 5. มีความเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ 6. มีสุขภาพและสมรรถภาพที่ดี 7. มีความคาดหวังในอนาคต ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาคนหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องดำเนินงานทั้งทางด้านสุขภาพและการศึกษาควบคู่กันไป โดยจะต้องพัฒนาปัจจัยองค์ประกอบของบุคลิกภาพหลายด้านพร้อมกัน คือ ด้านร่างกาย สังคมและสติปัญญา โดยอาศัยกิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อในการพัฒนา

กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติกันในเวลาว่างซึ่งเป็นเวลาที่อิสระจากการงานประจำ และประกอบกิจกรรมประจำวันต่าง ๆ การที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการนั้นจะทำให้เกิดความสุขสนานเพลิดเพลิน ได้ผ่อนคลายความตึงเครียดช่วยให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีโอกาสแสดงความสามารถพิเศษ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความอิสระ และก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ด้วยเหตุที่กิจกรรมนันทนาการเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมให้สมบูรณ์มีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการงานเพื่อดำรงชีวิตในสังคม

และเพิ่มสมรรถภาพของกำลังคนในการพัฒนาประเทศ เมื่อความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการในปัจจุบันมีมากขึ้น ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของประชาชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐทั่วประเทศย่อมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานและองค์กรหนึ่งของรัฐบาลที่มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมไปถึงบุคลากรที่มีเพิ่มมากขึ้นและบุคลากรเหล่านั้น ต่างก็มีหน้าที่และการดำเนินชีวิตทั้งในที่ทำงานและส่วนตัวที่แตกต่างกัน ย่อมเป็นผลให้บุคลากร ที่มีเวลาว่างที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันออกไป ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าบุคลากรเหล่านั้นมีความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประเภทใด มากน้อยเพียงใด อย่างไร เพื่อที่จะได้มีการบริการกิจกรรมนันทนาการให้กับบุคลากรอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมู่คณะ ได้พบปะแลกเปลี่ยนพูดคุยซึ่งจะก่อให้เกิดความรักความเข้าใจ อีกทั้งยังส่งผลโดยตรงต่อการทำงานร่วมกันในองค์กรให้ดียิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติทั้งสิ้น

ความสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรที่มีภารกิจในการจัดบริการ สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในวัยเรียนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากรการจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริมประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา และติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษและประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกด้วย ดังนั้น เมื่อบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภาระหน้าที่มากมาย ก็ควรที่จะนำกิจกรรมนันทนาการเข้า

มาเป็นส่วนช่วยในการพักผ่อนทั้งทางกาย - ทางใจ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรในสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ รวมไปถึงการอยู่ร่วมกัน (การสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น) ก็จะส่งผลทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ยังขาดกิจกรรม นันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นมีแต่เฉพาะในรูปแบบเดิม ๆ ไม่มีความแตกต่าง ซึ่งกิจกรรมที่ทางสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดขึ้นนั้นส่วนใหญ่ก็จะมีแต่ที่เป็นกิจกรรมในรูปแบบตามวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น จึงทำให้บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างที่ยอยากเข้า เช่น การเดินแอโรบิก การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อบุคลากรสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ศึกษาเรื่องความต้องการกิจกรรม นันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพราะผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยส่วนตัว และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขในสังคม ตลอดทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัด โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประชาสัมพันธ์จัดดำเนินการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร ให้เกิดผลดีมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่สมัครใจทำในยามว่าง เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ได้แก่ การออกกำลังกาย การวาดภาพ การทำงานฝีมือ การร้องเพลง เป็นต้น (สมบัติ กาญจนกิจ, 2554) ประเภทกิจกรรม นันทนาการ มีดังนี้ 1. กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน 2. กิจกรรม

นันทนาการประเภทศิลปะหัตถกรรม 3. นันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ 4. นันทนาการละคร 5. นันทนาการงานอดิเรก 6. นันทนาการดนตรีและร้องเพลง 7. นันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง 8. นันทนาการทางสังคม 9. นันทนาการพิเศษ 10. นันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) 11. นันทนาการบริการอาสาสมัคร 12. นันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา 13. นันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์ 14. นันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ และ 15. นันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ

บุคลากร หมายถึง บุคคลที่เป็นบุคลากรประจำปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง หน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และการศึกษาระดับปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย โดยอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ทั่วประเทศ ซึ่งมีตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2. ทราบข้อมูลวิธีการจัดและดำเนินการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อวางแผนพัฒนาให้ตรงตามเป้าหมาย

3. ทราบปัญหาในการจัดการดำเนินการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

4. ทราบถึงแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ
 - 1.1 ความหมายของกิจกรรมนันทนาการ
 - 1.2 ความมุ่งหมายของนันทนาการ
 - 1.3 ลักษณะสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของนันทนาการ
 - 1.4 ประโยชน์ของนันทนาการ
 - 1.5 ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ
 - 1.6 แนวคิดและหลักการจัดนันทนาการ
 - 1.7 หลักการจัดกิจกรรมนันทนาการ
2. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
 - 2.1 ความหมายของความต้องการ
 - 2.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)
 - 2.3 ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์
3. ความรู้เกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.1 กระทรวงศึกษาธิการ
 - 3.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

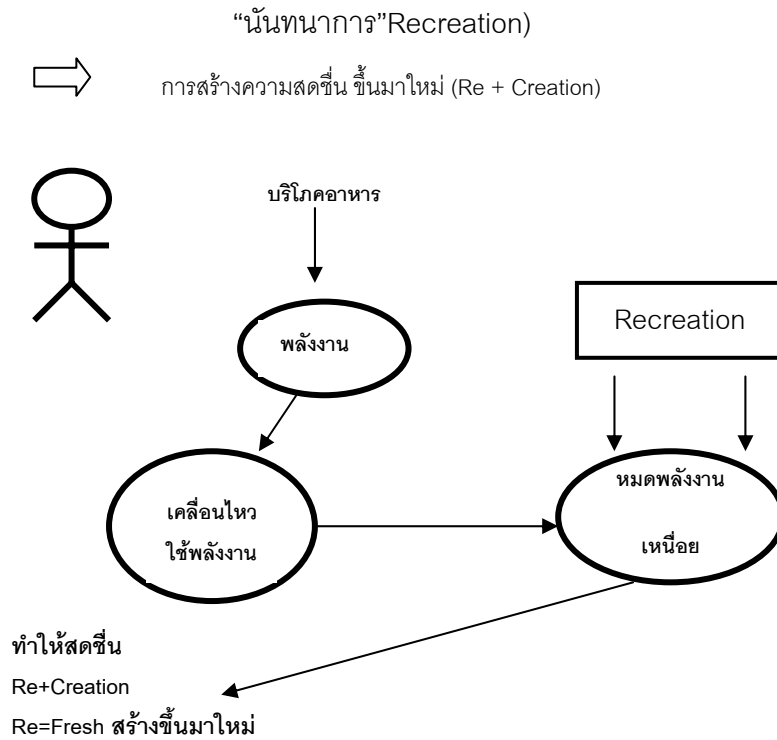
ความหมายของกิจกรรมนันทนาการ

“นันทนาการ” เป็นคำที่มาจาก “สันทนาการ” ที่บัญญัติศัพท์โดยพระยาอนุมานราชธน (เสถียรโกเศศ) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 ซึ่งมาจากคำว่า “นันทน” หมายความว่า ร่าเริงสนุกสนาน สมาสกับคำว่า “อาการ” เรียกว่า “นันทนาการ” หมายถึงอาการที่สนุกสนาน ร่าเริง และรวมถึง พฤติกรรมของคนเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แล้วทำให้เกิดอาการสุข สนุกสนาน ร่าเริง ในภาษาอังกฤษคำว่า Recreation มีความหมายว่า การทำให้สดชื่น (Recreation) หรือการทำกลับสู่ สภาพเดิม (Recreation) เมื่อพิจารณาจากการสร้างคำ Recreation เกิดจากคำว่า Re เป็นอุปสรรค เดิมหน้า คำกริยา แปลว่า ใหม่ อีกครั้ง เพิ่มเติมอีก รวมกับ to create แปลว่า สร้างขึ้น สร้างสรรค์ ทำให้เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะหมายถึง คุณค่าเป็นนามธรรม ดังนั้น เมื่อรวมเข้าเป็นคำเดียวกันเป็น Recreation หมายถึง การสร้างขึ้นใหม่ การทำให้เกิดขึ้นอีกครั้ง (พระพงษ์ บุญศิริ, 2536)

นันทนาการเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคม โดยใช้เวลาว่างหรือเวลาอิสระเข้าร่วมกิจกรรม ในรูปแบบที่หลากหลายตามความสมัครใจและสนใจ นันทนาการมีความหมายหลายประการ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. นันทนาการ หมายถึง การทำให้สดชื่นหรือการสร้างพลังขึ้นมาใหม่

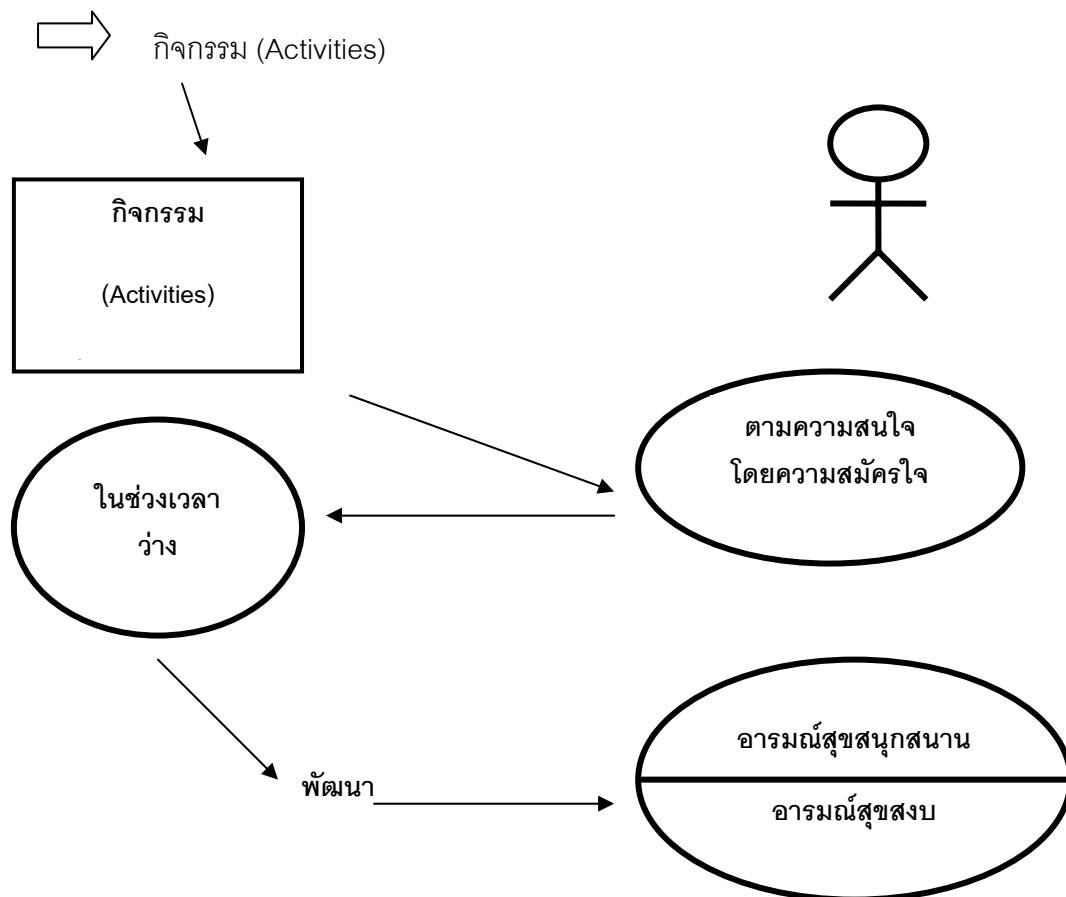
(Re+Fresh, Re+Creation) เป็นความหมายเริ่มแรกที่ได้มีการอธิบายว่า การที่บุคคลได้รับ ประทานอาหารเข้าไปแล้วเปลี่ยนเป็นพลังงาน โดยแรงขับภายใน จะทำให้เขาต้องใช้พลังงานใน รูปแบบของการเคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมต่างๆ แล้วก่อให้เกิดการเหนื่อย เมื่อยล้า ดังนั้นบุคคล จึงต้องการนันทนาการเพื่อสร้างพลังขึ้นมาใหม่หรือสร้างความสดชื่นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง หรือการที่ บุคคลมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อสร้างความสดชื่นและพลังงานขึ้นมาใหม่ ในรูปแบบของการเล่น การแสดงออกในด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ งานอดิเรกหรือไปท่องเที่ยว เป็นต้น ถือเป็นนันทนาการ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 แสดงถึงนันทนาการ คือ การทำให้สดชื่นหรือการสร้างพลังขึ้นมาใหม่
ที่มา : สมบัติ กาญจนกิจ, 2554

2. ในความหมายที่สอง มีนักการศึกษาและนักสังคมศาสตร์อธิบายไว้ นันทนาการ หมายถึง กิจกรรม (Activities) ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย การที่บุคคลหรือชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความสนใจของตน แล้วก่อให้เกิดผลการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนานและ/หรือสุขสงบ กิจกรรมในที่นี้หมายถึง กิจกรรมประเภทเกม กีฬา ศิลปะ ดนตรี การแสดงละคร การเดินทางท่องเที่ยว การอยู่ค่ายพักแรม งานอาสาสมัคร งานอดิเรก กีฬาทำทาย เป็นต้น ดังแผนภาพ

“นันทนาการ” (Recreation)

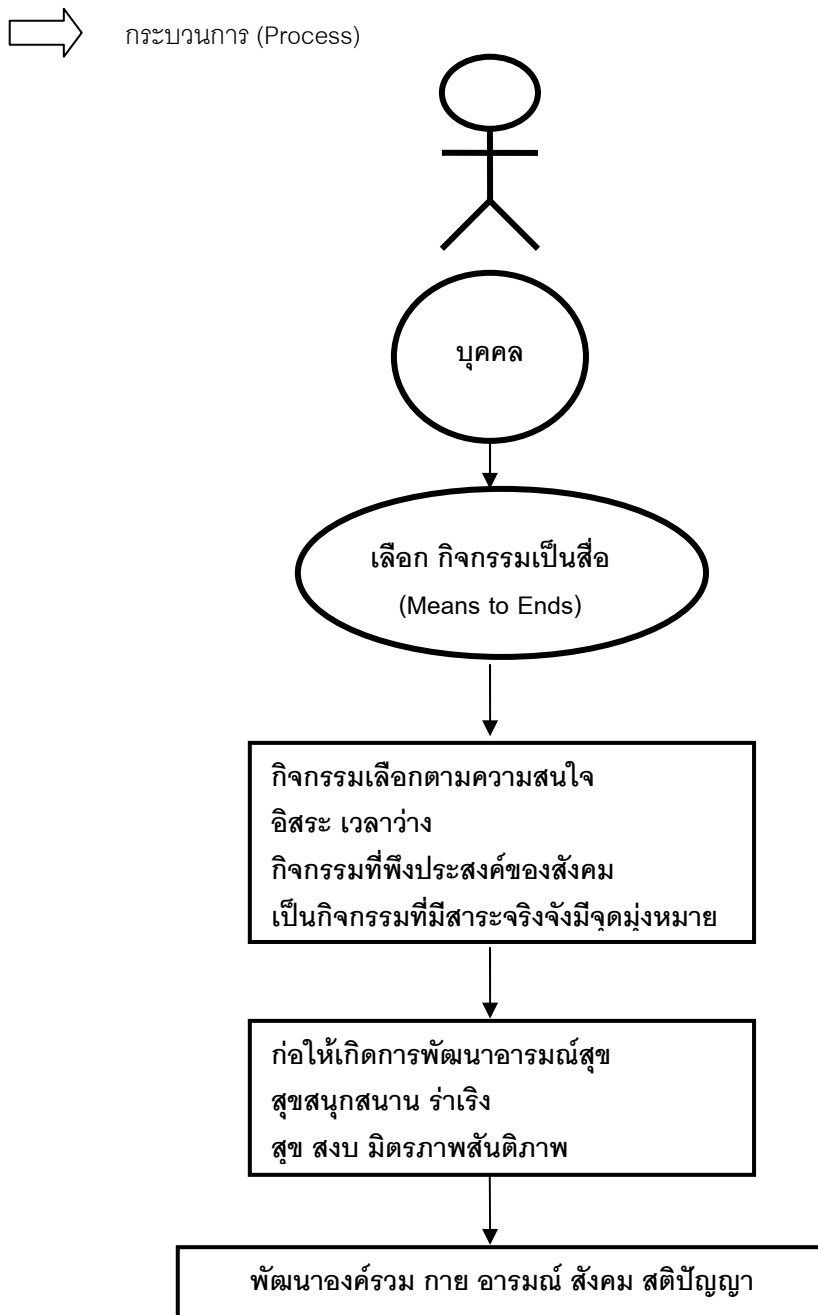

แผนภาพที่ 2 แสดงถึงนันทนาการ คือ กิจกรรม

ที่มา : สมบัติ กาญจนกิจ, 2554

3. ความหมายที่ 3 นันทนาการ หมายถึง กระบวนการ (Process) กล่าวคือ นันทนาการ เป็นกระบวนการในการพัฒนาประสบการณ์ หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม โดยอาศัย กิจกรรมนันทนาการต่างๆ เป็นสื่อ ในช่วงเวลาว่าง เวลาอิสระ โดยที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ หรือมีแรงจูงใจ แล้วส่งผลให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข สนุกสนาน และสงบสุข ดังแผนภาพ

“นันทนาการ” (Recreation)

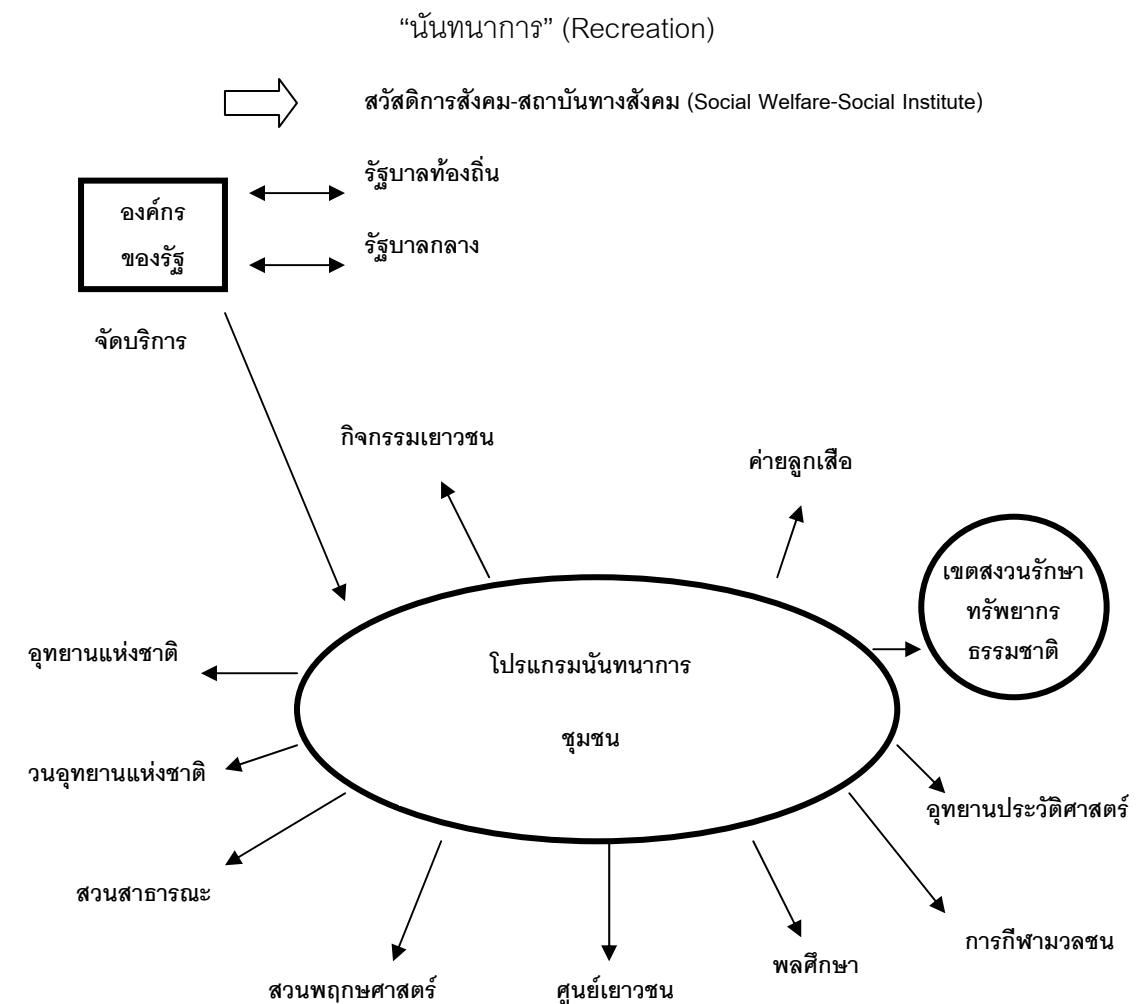

แผนภาพที่ 3 แสดงถึงนันทนาการ หมายถึง กระบวนการ

ที่มา : สมบัติ กาญจนกิจ, 2554

ผลของการเข้าร่วมกระบวนการนี้อาจเรียกว่า ประสบการณ์ชีวิต ซึ่งนักนันทนาการ เกรย์ (Gray, 1972) ได้สรุปประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ จากการใช้ชีวิตเลือกกิจกรรมนันทนาการ กลางแจ้งเป็นสื่อ แล้วก่อให้เกิดการพัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจ หรือเรียกว่า คุณภาพทาง อารมณ์

4. ในความหมายที่สี่ นันทนาการ หมายถึง สวัสดิการสังคม (Social Welfare) นันทนาการคือสถาบันทางสังคม สวัสดิการทางสังคม ซึ่งรัฐบาลและฝ่ายบริหารท้องถิ่นจะต้องมีหน้าที่จัดการให้บริการแก่ชุมชนเพื่อสร้างบรรยากาศของเมืองและของประเทศให้น่าอยู่มีความ อบอุ่นใจ เช่น จัดอุทยานแห่งชาติ วนอุทยานแห่งชาติ ศูนย์เยาวชน สวนสาธารณะ เป็นต้น ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 4 แสดงถึงนันทนาการ หมายถึง สวัสดิการสังคม

ที่มา : สมบัติ กาญจนกิจ, 2554

นันทนาการ กล่าวได้ว่าเป็นศาสตร์หรือศิลปะส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทุกคนมีอยู่ในตัว รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของแต่ละคนและสังคมโดยอาศัยเวลาว่างหรือเวลาที่นอกเหนือจากกิจการงานเพื่อร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย อิสระ และตามความสมัครใจ นันทนาการที่มีความหมายหลากหลาย มีผู้ให้ความหมายของนันทนาการ สรุปได้ดังนี้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2541) นันทนาการ หมายถึง ประสบการณ์แห่งความสุข ความเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนเรา ที่เลือกประกอบในเวลาว่างจากกิจกรรม เช่น การว่างจากงานประจำ เวลานอนหรือเวลาที่ประกอบกิจวัตรประจำวันตามความสนใจ ตามความพอใจ ไม่หวังผลตอบแทนจากกิจกรรม และควรเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เช่น การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การไปงานเลี้ยง สังสรรค์ การท่องเที่ยว ฯลฯ

สมบัติ กาญจนกิจ (2542) ได้ให้ความหมาย ดังนี้

1. นันทนาการ หมายถึง การทำให้สดชื่น เสริมสร้างพลังงานขึ้นมาใหม่ หลังจากการใช้พลังงานแล้วก่อให้เกิดความเหนื่อยเมื่อยล้าทางร่างกาย ทางสมองและจิตใจ กิจกรรมนันทนาการที่บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง จะช่วยขจัด หรือผ่อนคลายความเหนื่อยเมื่อยล้าทางด้านร่างกาย และจิตใจ ในความหมายนี้นันทนาการจึงเป็นการตอบสนองความต้องการทางกายและจิตใจของบุคคล และสังคม

2. นันทนาการ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าร่วมในช่วงเวลาว่าง โดยไม่มีการบังคับ และจะเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ แล้วส่งผลให้เกิดการพัฒนาอารมณ์สุข รวมทั้งความสนุกสนานหรือความสุขสงบ และกิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับด้วย

3. นันทนาการ หมายถึง กระบวนการ หรือประสบการณ์ ที่ทำให้บุคคลเกิดความสุขโดยอาศัยกิจกรรมนันทนาการในช่วงเวลาว่างเป็นสื่อ ก่อให้เกิดการพัฒนา หรือการเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคล

4. นันทนาการเป็นสถาบันทางสังคม หรือแหล่งศูนย์กลางของสังคม เพื่อให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ แล้วก่อให้เกิดการพัฒนาทางอารมณ์และพัฒนาเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ และสังคม

สาลี ปาลกะวงศ์ (2540) นันทนาการ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างความสัมพันธ์กับสภาวะหรือสภาพแวดล้อม

ความมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมใด ๆ ก็ตามจะก่อให้เกิดความสนุกสนาน ความพึงพอใจของผู้นำกิจกรรมหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำเป็นจะต้องมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่แน่นอน โดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านนันทนาการ ผู้นำและผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องทราบก่อนว่า กิจกรรมนั้นๆ เน้นให้เกิดประโยชน์ทางด้านใดมากกว่า เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างสรรค์ไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ ซึ่งทางด้านกิจกรรมนันทนาการนั้นมีความมุ่งหมาย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาด้านสุขภาพ (Health Development)

สุขภาพเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในยามว่างมากเท่าๆ กับการประกอบการทำงาน อากัปกริยาที่แสดงในยามว่างเป็นเครื่องวัดได้อย่างดีถึงคุณภาพของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ น้ำใจ กิจกรรมต่างๆ จะช่วยผ่อนคลายและปลดปล่อยความตึงเครียดในการทำงาน ทำให้ลืมปัญหาต่างๆ จึงเป็นเครื่องส่งเสริมสุขภาพทางจิตและกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าร่วมได้สนุกสนานรื่นเริงบันเทิงใจ เป็นเครื่องส่งเสริมสุขภาพทางกาย

2. เพื่อพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)

ในขณะที่บุคคลได้เล่นร่วมสังสรรค์ในกิจกรรมต่างๆ เป็นการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะมีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์การทำงานของตนและกัน นอกจากนี้ยังได้รู้จักสนิทสนมคุ้นเคย รู้จักยศ ตำแหน่ง หน้าที่การงานอาชีพ รู้จักนิสัยใจคอ สร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. เพื่อพัฒนาการเป็นพลเมืองดี (Civic Development)

ในการสร้างคุณธรรมอันดีระหว่างสมาชิกของชุมชน ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่างที่จัดกิจกรรมนี้ทำให้บุคคลได้พัฒนาไปในทางที่ดี ทำให้คนเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ มีคุณค่าต่อตนเอง และสังคม มีความเคารพต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกติกาต่างๆ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่เห็นแก่ตัว ย่อมเป็นคนมีระเบียบวินัยดี จะเป็นแนวทางของการเป็นพลเมืองดีต่อไป

4. เพื่อพัฒนาตนเอง (Self Development)

เป็นการช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดทักษะในการเล่นกีฬาขั้นพื้นฐาน และสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นนักกีฬาอดเยี่ยมในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ยังได้รับสิ่งแปลกใหม่ที่เขาไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน มีความสุขความพึงพอใจ ในสิ่งที่ได้รับ ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมนันทนาการทางด้านการพูด การเขียน ศิลปะ ดนตรี การกีฬา จะทำให้เขาเกิดทักษะความสามารถเพื่อพัฒนาตนเองสืบต่อไปได้ดีขึ้น (สมบัติ, 2554)

เป้าหมายของนันทนาการ

พัฒนาอารมณ์สุข

นันทนาการเป็นกระบวนการที่เสริมสร้าง และ พัฒนาอารมณ์สุขของบุคคล และ ชุมชนโดยอาศัยกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อกลางในช่วงเวลาว่างหรือเวลาอิสระ การเข้าร่วมกิจกรรมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่สังคมยอมรับ สามารถก่อความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน และหรือความสุขสงบ

เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่

กิจกรรมนันทนาการหลายอย่าง ช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่ผู้เข้าร่วม ทั้งนี้เพราะความหลากหลายของกิจกรรม เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษาเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ในสถานที่ และทรัพยากรท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านโบราณวัตถุ ทัศนียภาพ โบราณสถาน ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม หรือ สิ่งของหายากก็ตาม การเล่นเกม หรือ กีฬาพื้นเมือง กีฬาสากล ศิลปะทัศนกรรม ดนตรี หรือวรรณกรรม การอ่าน พุด เขียน ตลอดจน นันทนาการนอกเมือง กลางแจ้ง นันทนาการทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างของกิจกรรมมากมายขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และพื้นฐานเดิมของบุคคล หรือ ชุมชน

เพิ่มพูนประสบการณ์

กระบวนการทางนันทนาการก่อให้เกิดการพัฒนาทางอารมณ์สุข ดังนั้น ทัศนียภาพ ความซาบซึ้ง ความประทับใจ ความสะใจ ความภาคภูมิใจ มุมหนึ่งหนึ่งหรือเสี้ยวหนึ่งแห่งความประทับใจ มุมสงบ สุขใจ อารมณ์สุข สนุกสนานเพลิดเพลิน และอารมณ์สุขสงบจึงเป็นประสบการณ์หรือคุณภาพชีวิตของบุคคล หรือ ชุมชนที่จะพึงหาได้ กิจกรรมหลายอย่างต้องมีการเตรียมตัว เตรียมความพร้อม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม เสี่ยง ทำทายความสามารถผู้เข้าร่วม จะต้องมีการฝึกซ้อมเสริมสร้างความมั่นใจ ทักษะที่สร้างเสริมประสบการณ์ หรือกิจกรรมบางอย่าง เคยเข้าร่วมมาแล้ว แต่ผู้เข้าร่วมอยากสร้างความประทับใจหรือความทรงจำเดิมเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์

ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

นันทนาการให้คุณค่า และ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล และ ชุมชน ฝึกให้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้วยความสนใจ และ สมัครใจกิจกรรมอาสาสมัคร ให้คุณค่าการมีส่วนร่วม อาสาพัฒนา เกี่ยวข้องกับชุมชนอื่นให้กิจกรรมมนุษยสัมพันธ์ สอนให้ผู้เข้าร่วมทำงานเป็นทีม เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม รู้จักหน้าที่ สิทธิ ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น ในฐานะองค์กรของสังคม เช่นเดียวกับกิจกรรมกีฬา การอยู่ค่ายพักแรม เป็นต้น

ส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน

กิจกรรมนันทนาการหลายประเภทเช่น ศิลปะหัตถกรรม กีฬาประเภทต่างๆ ดนตรี ละคร การเล่นเกมประเพณี เป็นการส่งเสริมให้บุคคลได้แสดงออกในด้านความนึกคิด สร้างสรรค์ การระบายอารมณ์ การเลียนแบบสถานการณ์ หรือ พฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้สามารถเรียนรู้ และ รู้จักตนเองมากขึ้น สร้างความมั่นใจ ความเข้าใจ และการควบคุมตนเอง การรู้จักเลือกกิจกรรม หรือ พฤติกรรมในการแสดงออก เป็นการส่งเสริมสุขภาพและบุคลิกภาพให้แก่ตนเอง

ส่งเสริมคุณภาพชีวิต

กระบวนการนันทนาการช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล และสังคม กิจกรรมนันทนาการช่วยพัฒนาอารมณ์ สุขภาพ ความสามารถของบุคคล สุขภาพ และ สมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพจิต ความสมดุลของกาย และ จิต และ ความสมดุลในการแบ่งเวลาทำงาน นันทนาการเป็นการลดความเครียด ความวิตกกังวล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่มสังคม ส่งเสริมการแสดงออก เพิ่มพูนประสบการณ์ สิ่งเหล่านี้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคม ทุกระดับวัย ทุกเพศ นอกจากนี้ นันทนาการยังพัฒนาคุณภาพชีวิตในกลุ่มประชากรทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะ เป็นชุมชนยากจน แออัด ชุมชนมั่งมีประชากรพิเศษ คนพิการ หรือกลุ่มด้อยโอกาสก็ตาม

ส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติ

กิจกรรมนันทนาการส่งเสริมพฤติกรรม และ พัฒนาความเจริญอกงามของบุคคล ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และ จิตใจของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ตามความสนใจและความต้องการของบุคคล กิจกรรมนันทนาการช่วยสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่เพื่อนมนุษย์ เข้าใจสภาพสิ่งแวดล้อม เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับธรรมชาติ ช่วยสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติต่อไป ให้คุณค่าทางสังคม การอยู่ร่วมกัน การร่วมมือกันอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นันทนาการนานาชาติ เช่นมหกรรมกีฬา ศิลปวัฒนธรรมนานาชาติช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดี และ มิตรภาพของมนุษย์ ในสังคมที่มีการปกครองในระบบที่ต่างกัน

ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมนันทนาการเป็นการให้การศึกษแก่เยาวชนในด้านการช่วยเหลือตนเอง สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคมที่ดี เป็นการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ตัวอย่างเช่น กิจกรรมกีฬา การอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมอาสาพัฒนา กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมศิลปะ ดนตรี หัตถกรรม และ การละเล่นต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมคุณค่าลักษณะนิสัยความเป็นพลเมืองดี ความไม่เห็นแก่ตัว และ รู้จักช่วยเหลือส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงช่วยให้สังคมอบอุ่น และเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต

(สมบัติ, 2554)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีส่วนร่วมในนันทนาการ

การที่บุคคลและสังคมมีความสนใจและความต้องการเลือกกิจกรรมการใช้เวลาว่าง เพื่อให้เกิดประสบการณ์และคุณภาพชีวิตได้นั้น ขึ้นอยู่กับบุคคล ตลอดจนบุคลิกภาพ สีลาชีวิต และเป้าหมายของเขาเหล่านั้น

จากการศึกษาสำรวจความคิดเห็นของเคราส์ (Kraus, 1994) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่สำคัญได้แก่

1. เพื่อความสนุกสนานร่าเริง (Fun and Enjoyment) และ
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

ในปี พ.ศ. 2530 ไดรเวอร์, บราวน์และปีเตอร์สัน(Driver, Brown and Peterson) ได้รายงานว่ ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง ดังต่อไปนี้

1. เพลดเพลินธรรมชาติเกี่ยวกับ
 - ทักษะภาพ ทิวทัศน์ที่งดงามตระการตา
 - ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากธรรมชาติ
 - เรียนรู้พื้นที่ของธรรมชาติที่ยังไม่ได้พัฒนา
2. เพื่อสมรรถภาพทางกาย
3. เพื่อลดความเครียด เกี่ยวกับความเครียดทาง จิตใจ อารมณ์ สิ่งแวดล้อม

เลียงกิจวัตรประจำวัน

4. หนีจากความแออัด หาคความสงบ จากการรบกวน หาคความสงบ แยกตัวเองอยู่กับป่าธรรมชาติ
5. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง
 - เป็นการเรียนรู้ทั่วไป
 - เพื่อการค้นหามากเบิก
 - เรียนรู้ภูมิทัศน์ท้องถิ่น
6. เพื่อรับรู้คุณธรรมและศีลธรรม
 - ใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนอยู่กับครอบครัวคนใกล้ชิด
7. เพื่อความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัว
8. เพื่อรู้จักครอบครัวในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
9. เพื่อคุณธรรม คุณค่าของบุคคลและน้ำใจไมตรี

10. อยากประสบความสำเร็จ
 - เป็นการสร้างความมั่นใจและเชื่อถือตนเอง
 - ได้รับการยอมรับทางสังคม
 - ได้พัฒนาทักษะ
 - ได้ทดสอบความสามารถ
 - ได้ความตื่นเต้นสะใจ
11. เพื่อพักผ่อนกาย
12. เพื่อเป็นผู้สอนและแนะนำที่ดี
13. ได้รับการทำทนายและกิจกรรมเสี่ยงภัย
14. เป็นการลดและป้องกันความเสี่ยงอันตราย
15. เพื่อได้รู้จักเพื่อนใหม่
16. ได้สะท้อนภาพชีวิตของบรรพบุรุษที่อยู่ใกล้ธรรมชาติมาก่อน

(สมบัติ, 2554)

ทำไมต้องเข้าร่วมนันทนาการ

จากการศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรมของคนที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการหลายประเภท และชนิดแล้ว แสดงความรู้สึกในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสะท้อนถึงประสบการณ์ใหม่ประสบการณ์ชีวิต ความเชื่อมั่นในตนเอง การต้องการยอมรับนับถือ ต้องการความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งพอสรุป ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ต้องการสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ เช่น ประสบการณ์ไปอุทยานแห่งชาติ ไปปีนเขา เดินป่า ไปสัมผัสธรรมชาติบนยอดเขา ได้ทะเล
2. ต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่องจากผู้อื่น เช่น การเดินทางท่องเที่ยว ทัศนศึกษา ก็เป็น การแสดงสถานภาพทางสังคม เป็นการแสดงวิถีชีวิตและสถานภาพทางสังคม ให้สังคมยอมรับ ยกย่อง
3. ต้องการพักผ่อนและหนีความเครียด การที่เราต้องการไปชายหาดทะเล หรืออุทยาน แห่งชาติ หรือ ชมน้ำตก ถ้า ก็เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ ลดความเครียดจากสังคมในเมือง ลด ความเครียด วิตกกังวลของตนเอง

4. ต้องการความมั่นคงปลอดภัย การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ผีอกฝนให้บุคคลมีการเตรียมทักษะความพร้อม เพื่อที่จะเผชิญภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

5. ต้องการการเป็นผู้ดำเนินนันทนาการกลางแจ้ง เปิดโอกาสให้กลุ่มหรือคณะได้มีโอกาสทำงานเป็นทีมเรียนรู้บทบาทของผู้นำผู้ตามที่ดีในวิถีประชาธิปไตย เช่น การอยู่ค่ายพักแรม เป็นการส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

6. ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี กิจกรรมนันทนาการที่มีรูปแบบหลากหลาย ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมการร่วมมือและแข่งขัน การเป็นส่วนหนึ่งของทีมของสังคมทำให้เกิดการเข้าใจในความต้องการของมนุษย์ในชุมชนของสังคม เช่น กิจกรรมเกมกีฬา กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม กิจกรรมดนตรี ละคร ต่าง ๆ เป็นต้น

7. ต้องการพัฒนาจิตใจและอารมณ์ กิจกรรมนันทนาการช่วยส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์สุขสนุกสนานและอารมณ์สุขสงบ จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลเลือกกิจกรรมนันทนาการตามความสนใจ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น คือ ทำให้มีการพัฒนาทางด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น การฝึกสมาธิ โยคะ ฟังดนตรี เล่นกีฬา สัมผัสบรรยากาศธรรมชาติในป่าเขา เป็นต้น

8. ต้องการสร้างความคิดสร้างสรรค์ การที่บุคคลได้ออกไปสัมผัสธรรมชาติ เล่นเกมในรูปแบบต่างๆ จะช่วยในการสร้างความคิดใหม่ที่แตกต่างจากการคิดในรูปแบบเดิม หรือการที่ได้มีโอกาสเรียนรู้ทักษะนันทนาการใหม่ เช่น ดนตรี ละคร การเต้นรำ การอยู่ค่ายพักแรม จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล

9. ต้องการบริการผู้อื่นหรือทำให้ตนเองมีคุณค่า กิจกรรมนันทนาการประเภทอาสาสมัครหรืองานอดิเรก จะพัฒนาทางด้านจิตใจ เป็นการส่งเสริมคุณธรรม รู้จักการให้การรับ (Serve Above Self) หรือเรียกว่า งานอาสาสมัครซึ่งทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่า มีความหมาย มีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

10. ต้องการทดสอบสมรรถภาพของตนเอง เมื่อบุคคลได้เข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ทางทักษะกีฬา ดนตรี การแสดง แล้วมีความสนใจที่จะทำท่ายหรือทดสอบทักษะสมรรถภาพ ความสามารถของตนเอง กิจกรรมเหล่านี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความสามารถ ทดสอบสมรรถภาพทางกายและทักษะในระดับขั้นที่สูงขึ้นไป ส่งเสริมความสำเร็จแห่งตน ซึ่งทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมค่ายพักแรม เช่น ค่ายพัฒนาทักษะชีวิต ค่ายความอยู่รอด ช่วยส่งเสริมให้บุคคลที่ได้เรียนรู้หรือเตรียมทักษะมาเป็นอย่างดี ได้แสดงความสามารถสูงสุดเท่าที่ตนเองพึงจะกระทำได้

ลักษณะสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการนี้ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. นันทนาการนั้นต้องเป็นกิจกรรม (Activity) คือ ต้องมีการกระทำร่างกายกล้ามเนื้อหรืออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งได้มีการกระทำ (การอยู่เฉยๆ เช่น นอนหลับ ถือว่าไม่เป็นกิจกรรมทางนันทนาการ เพราะการนอนไม่ถือว่าเป็นกิจกรรม)
2. การเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นต้องเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจ
3. กิจกรรมที่ทำนั้นต้องในเวลาว่าง (Free Time) ได้แก่ เวลานอกเหนือจากเวลานอนหลับ เป็นประจำในเวลากลางคืน เวลาทำงานหรือเรียนหนังสือ ชั่วโมงเรียน เวลาจำเป็นส่วนตัว เช่น การรับประทานอาหาร เข้าห้องน้ำ ฯลฯ
4. เป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม ไม่เป็นไปในทางอบายมุขและผิดกฎหมาย แต่เป็นกิจกรรมที่ก่อประโยชน์ทางการศึกษา
5. กิจกรรมนั้นต้องนำความพึงพอใจในทันทีทันใด และโดยตรงต่อผู้เข้าร่วม
6. กิจกรรมที่เลือกนั้นต้องไม่เป็นกิจกรรมที่ทำเป็นอาชีพ

(เทพประสิทธิ์, 2553)

ประโยชน์ของนันทนาการ

ตราบใดที่มนุษย์ยังต้องต่อสู้กับชีวิต จากการประกอบอาชีพที่มีลักษณะแตกต่างกันไป บางคนต้องทำงานหนักตลอดวันและบางคนต้องทำงานทั้งวันทั้งคืน ไม่มีเวลาว่างที่จะพักผ่อนหย่อนใจและไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ทำให้ระบบสังคมสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นบุคคลควรจะต้องมองเห็นความสำคัญของนันทนาการ ซึ่งจะช่วยขจัดปัญหาต่างๆ ได้ ดังนี้

1. ช่วยให้คนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ตามปกติคนมีเวลาทำงาน เวลานอน กิจวัตรประจำวันแล้ว ยังมีเวลาว่างเหลืออีกประมาณวันละ 5 – 7 ชั่วโมง เวลาว่างนี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วยการเริ่มกิจกรรมนันทนาการ จะได้ประโยชน์ต่อสังคม ดีกว่าปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์หรือในทางอบายมุข
2. ช่วยให้บุคคลในอาชีพต่างๆ ได้พักผ่อน การมีโอกาสผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อย มีเวลาร่วมสนุกสนานในกิจกรรมนันทนาการ ใช้เวลาอื่นๆ ให้เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์
3. ช่วยในทางสุขภาพจิต สังคมปัจจุบันซับซ้อน มีปัญหาต่างๆ ในชีวิตมากมาย สิ่งเหล่านี้เป็นหนทางนำไปสู่สุขภาพจิตเสื่อม การประกอบกิจกรรมนันทนาการจะทำให้สุขภาพดี แจ่มใส ปราศจากความกังวล ปัญหาต่างๆ ก็หมดไป และยังช่วยแก้ไขสุขภาพจิตเสื่อมได้ด้วย

4. ช่วยป้องกันอาชญากรรมและความประพฤติเกเรของเด็ก ปัจจุบันนี้ปัญหาวัยรุ่นที่เกิดขึ้นมีมากมาย ซึ่งเนื่องมาจากวัยรุ่นเหล่านี้ใช้เวลาว่างเหล่านั้นไปในทางที่ผิด เช่น ลักขโมย ก่ออาชญากรรม ฯลฯ

5. ช่วยบำรุงขวัญ ความแข็งแรง และความอดทนของทหาร ตำรวจ นันทนาการทำให้ทหาร ตำรวจมีร่างกายแข็งแรงและรื่นเริง สนุกสนาน ไม่ว่าจะในยามสงบหรือในยามสงคราม เช่น มีนักร้องไปแสดงให้ความบันเทิงแก่ทหาร ตำรวจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยบำรุงขวัญ บำรุงน้ำใจ ทำให้มีกำลังใจ มีความแข็งแรง อดทนเพื่อหน้าที่

6. ส่งเสริมให้เกิดความสุข ความพอใจ ผู้ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการชนิดใดนั้นย่อมพอใจในกิจกรรมนั้น ผลที่ได้รับทำให้เขามีความสุขสดชื่น เพลิดเพลิน สนุกสนาน พอใจในชีวิตและสังคม

7. ช่วยให้ความปลอดภัยแก่สังคม ประชาชนในกรุงเทพฯ อยู่กันอย่างหนาแน่น จะหาที่ว่างใช้สำหรับเล่น สำหรับพักผ่อนสนามเด็กเล่นมีไม่พอ จะเห็นว่าเด็กจำนวนมากวิ่งเล่นบนถนนหรือบนทางเท้า ซึ่งอาจจะเกิดอันตรายได้ ฉะนั้นเพื่อความปลอดภัยแก่เด็ก ควรจัดสนามเด็กเล่นสนามกีฬาให้เพียงพอ

8. ช่วยเสริมความรักความอบอุ่นและความเข้าใจอันดี สมาชิกภายในครอบครัวจะมีโอกาสพบกันเสมอ และได้แสดงความเห็นอกเห็นใจ โดยการนำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี

9. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ประชาชนที่รู้จักบำรุงรักษาสุขภาพใช้เวลาว่างในทางที่ถูกไม่สร้างความสะดวกร้อนให้สังคม รักษาความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัว รักหมู่คณะ มีน้ำใจ รักการให้บริการอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม สิ่งเหล่านี้ก็นับว่าเป็นพลเมืองดี ซึ่งสืบเนื่องจากการเข้าร่วมนันทนาการ

10. ส่งเสริมให้มีการสงวนทรัพยากรธรรมชาติของประเทศชาติ นันทนาการมีนโยบายให้มีการสงวนป่าไม้ เพื่อเป็นวนอุทยานเป็นสวนพฤกษชาติ เพื่อให้ประชาชนได้แสวงหาความสุข ความพอใจ และความเพลิดเพลินจากธรรมชาติที่สวยงาม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่ยั่งยืนนานไม่มีวันหมดสิ้น

(เทพประสิทธิ์, 2553)

ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมทางนันทนาการนั้นสามารถจะแยกออกได้ตามลักษณะของกิจกรรมและเพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของการจัด ของผู้เข้าร่วมและผู้รับผิดชอบ จึงแยกประเภทของกิจกรรมนันทนาการออกได้ ดังต่อไปนี้

1. ประเภทการฝีมือและศิลปหัตถกรรม (Arts and Crafts Recreation)

เป็นกิจกรรมประเภท การปั้น การวาดเขียน กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มือประดิษฐ์สิ่งของขึ้นมา อันทำให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นกิจกรรมทางนันทนาการทั้งสิ้น

2. ประเภทเกม กีฬา กรีฑา (Sport in Recreation)

กิจกรรมประเภทกีฬานี้เป็นกิจกรรมที่นิยมกันแพร่หลายและเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ให้ประโยชน์มากที่สุดแก่ผู้เข้าร่วม กิจกรรมประเภทนี้แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1 กีฬากลางแจ้ง ได้แก่ เกมกีฬาที่ใช้สนามกลางแจ้งและเล่นกลางแจ้ง เช่น ฟุตบอล รักบี้ ฯลฯ

2.2 กีฬาในร่ม มักเล่นในห้องนันทนาการ โรงยิมเนเซียมหรือในร่ม เช่น เทเบิลเทนนิส บาสเกตบอล วอลเลย์บอล แบดมินตัน เป็นต้น

3. ประเภทดนตรีและร้องเพลง (Music in Recreation)

กิจกรรมดนตรีทุกชนิดเป็นเครื่องปลอบประโลมใจให้เพลิดเพลิน สนุกสนาน และความบันเทิงแก่ผู้เล่นและผู้ฟัง จะเป็นดนตรีสากล ดนตรีไทย ฯลฯ และรวมถึงการร้องเพลงเดี่ยว การร้องเพลงหมู่ เพลงพื้นบ้าน เพลงไทย เพลงสากล เพลงร่ำวง ลำตัด เพลงฉ่อย ฯลฯ

4. ประเภทการเต้นรำ (Dance in Recreation)

กิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆ ที่ใช้จังหวะดนตรีนั้นเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนุกสนาน ให้ชีวิตเพลิดเพลิน ซึ่งถือว่าเป็นนันทนาการ เช่น การเต้นรำพื้นเมือง รำไท่น กิจกรรมเข้าจังหวะ และลีลาศ เป็นต้น

5. ประเภทงานอดิเรก (Hobbies in Recreation)

งานอดิเรกเป็นกิจกรรมนันทนาการที่สำคัญแขนงหนึ่ง คือ เป็นสิ่งที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของคนมีความสุขเพลิดเพลิน สำหรับเด็กควรได้รับการฝึกหัดให้รู้จักประกอบกิจกรรมนี้ ทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน ช่วยสนับสนุน งานอดิเรกแบ่งได้ 3 แบบ คือ

5.1 แบบงานเก็บสะสม คือ ใช้เวลาว่างในการเก็บสะสมสิ่งของต่างๆ เช่น สะสมแสตมป์ ไปไม้สี รูปภาพ ภาพวิว ภาพโบราณวัตถุ เหรียญที่ระลึก ธนบัตรเก่าๆ เครื่องลายคราม ฯลฯ

5.2 แบบงานทำประดิษฐ์ คือ ใช้เวลาว่างในการสร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เช่น ที่รองจาน ดอกไม้ไฟ ไข่ตะเกียง

5.3 แบบงานกิจกรรมในครัวเรือน คือ ใช้เวลาว่างในการปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงกล้วยไม้ เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

งานอดิเรกถือเป็นเครื่องกล่อมเกลานิสัย ให้บุคคลเป็นคนมีความละเอียดอ่อน สุขุมเยือกเย็น รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมอีกด้วย

6. ประเภทกิจกรรมทางสังคม (Social Recreation)

กิจกรรมนันทนาการทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการหลายประเภทที่กลุ่มคนได้ร่วมกันประกอบขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน จึงได้รวมประกอบกิจกรรมนันทนาการชนิดนั้นเพื่อสังคม เช่น การประชุมพบปะสังสรรค์ การสมาคมสโมสร การรับประทานเลี้ยงในโอกาสต่าง ๆ ฯลฯ

7. ประเภทละครภาพยนตร์ (Drama in Recreation)

การแสดงต่างๆ ที่เป็นไปในแบบของการละคร จะบนเวทีหรือไม่ก็ตามผู้เล่นและผู้ดูได้รับความเพลิดเพลินก็จัดว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น ละครที่เล่นทุกแห่ง ภาพยนตร์โทรทัศน์ ละครกรรมศิลป์กร ไชน หนังตะลุง มโนราห์ ลิเก หุ่นกระบอก การแต่งตัวแฟนซี ฯลฯ

8. ประเภทการอ่าน พุด เขียน และทางวรรณกรรม

กิจกรรมการอ่าน พุด เขียน ในเวลาว่างทำให้เกิดประโยชน์ ให้มีความรู้ ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เช่น

8.1 กิจกรรมการพุดคุย สนทนา ได้วาที่ การปาฐกถา

8.2 กิจกรรมการอ่าน การอ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือต่างๆ

8.3 กิจกรรมทางการฟัง ฟังวิทยุ ฟังอภิปรายได้วาที่ ฯลฯ

8.4 กิจกรรมทางการเขียน เขียนบทความ นวนิยาย นิทาน

9. ประเภทนอกระหว่างที่ (นอกเมือง) (Outdoor Recreation)

เนื่องจากในเมืองมีคนอยู่หนาแน่น ที่พักผ่อนหย่อนใจไม่เพียงพอ ฉะนั้นกิจกรรมกลางแจ้งนอกระหว่างที่ ชมภูมิประเทศ ศึกษารวมชาติ ทำให้มีชีวิตชีวายิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มความรุ้ให้แก่กิจกรรมนี้ ได้แก่ ยิงนก ตกปลา ล่าสัตว์ ว่ายน้ำ เทียวชมป่าไม้ สัตว์ป่า เทียววนอุทยาน เดินเล่น เดินทางไกล ฯลฯ

10. ประเภทกิจกรรมพิเศษ (Special Recreation)

ได้แก่ กิจกรรมที่มีการเล่นเป็นครั้งคราว แต่เป็นกิจกรรมตามประเพณีของท้องถิ่นที่ประชาชนทั่วไปปฏิบัติกัน เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันตรุษสงกรานต์ งานเทศกาลประจำท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า กิจกรรมพิเศษจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้พักผ่อนหย่อนใจ สนุกสนาน และทำบุญด้วย

11. ประเภทอาสาสมัคร (Voluntary Recreation)

ได้แก่ กิจกรรมที่บุคคลสมัครใจเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และเป็นกิจกรรมที่บริการอาสาสมัครแก่กลุ่มคนหรือชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น กิจกรรมค่ายอาสาสมัคร การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณสถาน การพัฒนาชุดลอกคูคลอง การปลูกป่า ฯลฯ

การละลายพฤติกรรม การละลายพฤติกรรมของบุคลากรภายในองค์กร เป็นสิ่งสำคัญมากในเบื้องต้นของกระบวนการให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมดั้งเดิมที่สะสมมานาน เป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น และไม่มีความมั่นคงเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป พฤติกรรมเหล่านี้ ก่อให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ ต่อการทำงานภายในองค์กร เมื่อถูกสะสมเก็บไว้เป็นเวลานาน ๆ ก็เกิดความรู้สึกเก็บกดไว้ภายใน เมื่อมีการแสดงออกมาภายนอกจึงเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่เป็นที่ยอมรับและก่อให้เกิดปัญหาต่อองค์กร ในขั้นตอนนี้ที่ปรึกษาจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเหล่านี้เสียใหม่

การจัดกิจกรรมนันทนาการ ละลายพฤติกรรมขึ้นในหน่วยงานหรือ องค์กรต่าง ๆ ย่อมส่งผลดีต่อบุคลากรในหน่วยงานนั้นๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรม โดยอาศัยเกมนันทนาการ ที่จะสร้างบรรยากาศแห่งความสนุกสนานร่วมกัน การเปิดตัวเองออกสู่ผู้อื่น การละลายพฤติกรรม การรู้จักกัน และสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้ เพื่อเป็นบทสอนเป็นข้อคิด และเป็นเนื้อหาสาระที่จะทำให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรม ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองให้ดียิ่งขึ้น

(เทพประสิทธิ์, 2553)

แนวคิดและหลักการนันทนาการ

การนันทนาการ เป็นการจัดการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการในประเภทต่าง ๆ เป็นขบวนการของการกระทำของอวัยวะร่างกายในการเคลื่อนไหวหนักบ้าง เบาบ้าง ได้ใช้สมอง เน้นพัฒนาจิตใจ อารมณ์ควบคู่ไปกับสุขภาพร่างกาย โดยใช้เครื่องมือและกิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อไปสู่เป้าหมาย เช่น การเล่นเกม การเล่นกีฬา เพื่อความสนุกสนาน การท่องเที่ยว การเดินป่า ส่องนกตกปลา การร้องเพลง เป็นต้น การประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเป็นการตอบสนองความต้องการทางกายและจิตใจควบคู่กันไป อันเนื่องมาจากร่างกายขาดแคลน โดยเฉพาะความเครียดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการทำงานอย่างหนักโดยใช้ร่างกายหรือสมองก็ตาม (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544) กล่าวว่าร่ากายต้องการฟื้นคืนสู่สภาพเดิมภายหลังได้ใช้ร่างกาย กล้ามเนื้อ สมอง และจิตใจอย่างทรากตรำ จนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า จึงทำให้ร่างกายอยากได้ความสดชื่นใหม่ หรือสร้างพลังขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนในรูปแบบของการเล่น การแสดงออก ดนตรี ศิลปะหรืองานอดิเรกหรือท่องเที่ยว

ดังนั้น ทำให้มีการศึกษา นักสังคมศาสตร์ต่างก็มีแนวคิดในการจัดการนันทนาการมาเป็นปัจจัย ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต โดยจัดร่วมกับหลักสูตรการเรียนการสอน ในโรงเรียนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาล จนกระทั่งถึงอุดมศึกษาและนอกจากนั้นยังเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียนด้วย

กำโชค เผือกสุวรรณ (2538) กล่าวว่า การนันทนาการเป็นขบวนการจัดการกระทำได้ในทั้งในสถานศึกษาและภายนอก ดังจะเห็นได้ว่า มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อมวลชนจัดบริการยามเย็น กลางคืน หรือวันหยุดราชการที่จัดโดยรัฐและเอกชนมากมาย เช่น กิจกรรมบันเทิง การท่องเที่ยว การดนตรี และการแสดง กีฬายามเย็นตามหน่วยงานต่าง ๆ รายการวิทยุและโทรทัศน์ เป็นต้น ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ความต้องการของมนุษย์และองค์การปรารถนาอย่างแรงกล้าทุกวินเวลา

หลักการจัดกิจกรรมนันทนาการ

การจัดกิจกรรมนันทนาการไม่ว่าจะจัดประเภทใดก็ตาม ผู้จัดจะต้องรู้จักวางแผนและจัดทำเป็นโครงการนันทนาการสำหรับประเภทนั้น ๆ การวางแผนที่ดีจะช่วยให้การจัดโครงการสามารถกำหนดรูปแบบที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก จะช่วยให้กิจกรรมนันทนาการที่เลือกมาเป็นกิจกรรมอยู่ในความสนใจ ความต้องการ ช่วยสร้างประสบการณ์ และช่วยพัฒนาให้สมาชิกพร้อมที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีหลักในการจัดโครงการหรือการจัดนันทนาการดังนี้ (กมล สุวรรณศรี. : และ คณิต เขียววิชัย, 2543)

1. ความต้องการและความสนใจของชุมชน ผู้จัดจะต้องสำรวจความต้องการและความสนใจของชุมชน โดยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ความคิดเห็น ความต้องการกิจกรรมนันทนาการ การใช้เวลาว่าง และช่วงเวลาที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เพื่อการจัดจะตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน

2. การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดดำเนินการทั้งในหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในเรื่องความคิด แรงงาน ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ

3. ผู้นำนันทนาการ เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดโครงการหรือการจัดนันทนาการ จะต้องพิจารณาถึงผู้นำที่มีอยู่ทั้งในด้านจำนวน ความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพ มีประสบการณ์ มีการกำหนดหน้าที่ชัดเจนและมีการประชุม พบปะอบรมกันเสมอ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพราะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพดี มีความกระฉับกระเฉง เฉลียวฉลาด มีท่าทางสง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มเป็นมิตร มีมารยาทสุภาพเรียบร้อยทั้ง กาย วาจา ใจ รู้จักวางตัวได้เหมาะสม มีคุณธรรม ผู้นำจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยสร้างบรรยากาศ ให้สมาชิกสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรม สมาชิกมีความพึงพอใจถือเป็นความสำเร็จของการจัดกิจกรรมนันทนาการให้บรรลุเป้าหมาย

4. การจัดการการเงิน จะต้องจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่าย การประมาณค่าใช้จ่ายให้เหมาะสม และใกล้เคียงกับความเป็นจริง จะต้องรู้แหล่งที่มาของงบประมาณ จำนวนมากน้อยเพียงใด กิจกรรมที่เลือกบรรจุในโครงการจะต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ และมีการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย อย่างชัดเจน

5. การจัดการสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางนันทนาการ มีความสำคัญสำหรับการจัดกิจกรรมนันทนาการ

5.1 การจัดการสถานที่ สบายงาม บรรยากาศดี ร่มรื่น มีพื้นที่สามารถประกอบกิจกรรมได้ สะดวกปลอดภัย

5.2 การจัดอุปกรณ์มีสภาพพร้อมใช้ มีระบบการดูแลเบิกใช้ การดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ บางชนิดควรบอกวิธีการเล่น มีจำนวนเพียงพอ หลากหลายชนิดเพื่อให้สมาชิกเลือกใช้ตามความสนใจ

5.3 การบริการสิ่งอำนวยความสะดวก อาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก ห้องน้ำ ห้องเก็บเสื้อผ้าอุปกรณ์ เป็นต้น

6. การจัดนันทนาการ การจัดโครงการนันทนาการทุกประเภทจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดขึ้นว่ามีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ มีความเป็นไปได้ และตอบสนองความต้องการของสมาชิกเพียงใด กิจกรรมนันทนาการมีหลากหลายรูปแบบ การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับกลุ่มสมาชิกจะต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วม ต่อสังคม สอดคล้องกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ

7. การกำหนดเวลาในการจัดนันทนาการ จะต้องเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ สภาพการณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

8. การจัดนันทนาการจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าร่วม อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

9. การจัดนันทนาการจะต้องช่วยสร้างความคุ้นเคยกันในหมู่สมาชิกผู้เข้าร่วมเป็นสิ่งสำคัญการจัดกิจกรรมจะต้องเสริมสร้างให้สมาชิกได้ทำความรู้จักกัน ช่วยเป็นแกนประสานในการร่วมงานกิจกรรมอื่น และช่วยให้การจัดกิจกรรมอื่นได้ประโยชน์มากขึ้น

10. การจัดนันทนาการจะต้องสอดแทรกกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นประชาธิปไตย คือรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ และเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความเชื่อเพื่อเชื่อแก่ซึ่งกันและกันในระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

11. การจัดนันทนาการจะต้องยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม

12. กลุ่มเป้าหมายของการจัดนันทนาการ จำเป็นต้องแยกระหว่างเด็ก หนุ่มสาว ผู้ใหญ่ คนชรา จึงต้องทำตารางบอก และควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นใคร จำนวนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อจะได้เตรียมการในเรื่องอื่น ๆ เช่น กิจกรรม สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และผู้นำได้เหมาะสม

13. ความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย หรืออาจเกิดอุบัติเหตุ ผู้จัดจะต้องกำหนดมาตรฐานรักษาความปลอดภัย และจะต้องตรวจสอบสถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ และปลอดภัยสำหรับผู้เข้าร่วม

14. การดำเนินนันทนาการ จะต้องพิจารณาสมาชิกเข้าร่วมซึ่งมาจากครอบครัวเดียวกัน ผู้จัดอาจให้สมาชิกทำกิจกรรมร่วมกัน หรือแยกกันแล้วแต่เป้าหมายของการจัดกิจกรรมหรือผู้จัดพิจารณาตามความเหมาะสม

15. การจัดกิจกรรมนันทนาการที่สมบูรณ์ จะต้องจัดกิจกรรมนันทนาการที่สร้างความบันเทิงหรือเพื่อการพักผ่อนควบคู่ไปกับกิจกรรมที่จัดเป็นทางการ

16. ผู้จัดนันทนาการควรจะต้องพิจารณาถึง กฎหมายหรือระเบียบของสังคมชุมชน

17. กิจกรรมที่เลือกจะต้องช่วยสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

18. โปรแกรมกิจกรรมต้องเริ่มจากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นแล้วค่อยเพิ่มของใหม่หรือดัดแปลงของเก่าให้ดีขึ้น

19. การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพราะการประชาสัมพันธ์จะช่วยเผยแพร่ให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบโปรแกรมการจัดกิจกรรม และยังเป็นตัวเสริมแรงให้สมาชิกสนใจเข้าร่วมโครงการ

20. การพัฒนาปรับปรุง การจัดทำโครงการหรือการจัดกิจกรรมนันทนาการเมื่อนำไปใช้แล้วควรจะต้องปรับปรุงพัฒนาควบคู่กันไป เพื่อให้กิจกรรมที่จัดมีความทันสมัยอยู่เสมอและเป็นที่สนใจของผู้เข้าร่วม

21. การประเมินผลโครงการ ผู้จัดจะต้องกำหนดแผนในการประเมิน ควรระบุถึงวิธีการประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง การประเมินโครงการเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อผู้จัดจะได้ทราบว่าโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ทราบข้อดีข้อเสีย ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค และข้อคิดเห็นที่จะเป็นประโยชน์นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไป

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มนุษย์เป็นสิ่งที่มีชีวิต มีจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิด มีความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด และมีความสุขในสังคม (อรุณ รักรธรรม, 2527) ได้อธิบายความต้องการและความแตกต่างของมนุษย์ไว้ว่า เพราะความต้องการนี้เองที่ตัวผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ดิ้นรนและทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตัวเอง ขนาดของการต่อสู้ดิ้นรนก็จะขึ้นอยู่กับระดับความต้องการของแต่ละคน ซึ่งมีไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจความต้องการของมนุษย์เพื่อจะได้บำบัดความต้องการเหล่านั้นได้ถูกต้อง ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ จึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนออกกำลังกายได้มากขึ้น เพื่อมีประสิทธิภาพในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ความหมายของความต้องการ

ความต้องการ (Needs) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประเด็น ประกอบด้วย

เมอร์เรย์ (Murray, 1964) ให้ความหมายว่า ความต้องการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากสภาพร่างกายและสภาพจิตใจ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการที่จะชนะด้วยการแสดงออก ทางด้านความก้าวร้าว เป็นความต้องการที่จะเอาชนะผู้อื่น เอาชนะสิ่งที่ขัดขวางทั้งปวงด้วยความรุนแรง
2. ความต้องการที่จะเอาชนะพื้นผิอุปสรรคต่าง ๆ เป็นความต้องการที่จะฟันฝ่าอุปสรรคล้มเหลวต่าง ๆ ด้วยการสร้างความพยายามขึ้นมา
3. ความต้องการที่จะยอมแพ้ เป็นความต้องการที่จะยอมแพ้ยอมรับผิดยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ หรือยอมรับการถูกลงโทษ
4. ความต้องการที่จะป้องกันตนเอง เป็นความต้องการที่จะป้องกันตนเองจากคำวิพากษ์วิจารณ์การตำหนิติเตียน ซึ่งเป็นการป้องกันทางด้านจิตใจพยายามหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำของตนเอง มีการป้องกันตนเองเพื่อให้พ้นผิดจากการกระทำต่าง ๆ ทั้งปวง
5. ความต้องการเป็นอิสระ เป็นความต้องการที่จะปรารถนาจะเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวางทั้งปวงต้องการที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเป็นตัวของตัวเอง
6. ความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยากลำบากให้ประสบความสำเร็จหรือพยายามเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง เพื่อให้การทำงานของตนเองประสบความสำเร็จ หรือพยายามเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง เพื่อให้การทำงานของตนประสบความสำเร็จ ซึ่งเพศชายจะมีระดับความต้องการความสำเร็จมากกว่าเพศหญิง

7. ความต้องการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น เป็นความต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ ต้องการรู้จัก หรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

8. ความต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น บุคคลมักจะมี ความปรารถนาในการที่จะแยกตนเองออกจากผู้อื่น ไม่มีความรู้สึกยินร้ายกับบุคคลอื่น ต้องการเมินเฉยจากผู้อื่น

9. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น เป็นความต้องการให้ผู้อื่นมีความสนใจ เห็นอกเห็นใจ มีความสงสารในตนเอง เป็นต้น

10. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เป็นความต้องการเข้าร่วมในการทำกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตนเองได้

11. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจในตนเองให้กับผู้อื่นได้ เห็นได้ยีนเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง

12. ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น เป็นความต้องการให้บุคคลอื่นมีการกระทำตามคำสั่งตน ทำให้คิดว่าตนมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

13. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อาวุโสกว่า เป็นความต้องการที่ยอมรับนับถือผู้ที่อาวุโสกว่าด้วยความยินดี รวมทั้งนิยมชมชื่นบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือช่วยเหลือกับบุคคลดังกล่าวด้วยความยินดี

14. ความต้องการหลีกเลี่ยงจากอันตราย เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากความเจ็บปวดทางด้านร่างกาย

15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกล้มเหลว เป็นความต้องการที่จะรู้สึกหลีกเลี่ยงให้พ้นจากอันตรายทั้งปวง

16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการที่จะถูกตำหนิหรือลงโทษ เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยการคล้อยตามกลุ่มหรือยอมรับคำสั่งเพราะกลัวถูกลงโทษ

17. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง เป็นความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของตนเองที่มีอยู่ไว้จนสุดความสามารถ

18. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น เป็นความต้องการที่จะกระทำให้ตนเองไม่เหมือนกับบุคคลอื่น

สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam and others, 1985.) ได้ให้คำนิยามว่า “Needs” คือ บางสิ่งบางอย่างที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนองหรือเกิดประโยชน์หากได้รับการตอบสนอง ภายใต้เหตุผลความจำเป็นที่ชัดเจน

สุชา จันทร์เอม (2529) กล่าวว่ามนุษย์เรามีความต้องการตามธรรมชาติถ้าได้บรรลุความต้องการตามความประสงค์ก็จะรู้สึกนิยมชมชื่นและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการเป็นเครื่องกระตุ้นให้มนุษย์ได้แสดงออกมาเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์เป็นชนิดใหญ่ ๆ ได้ 3 ประการดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย ประกอบด้วย ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศหายใจ การขับถ่าย การเคลื่อนไหว และการพักผ่อน

2. ความต้องการทางอารมณ์ และสังคม ประกอบด้วย ความต้องการ ความรัก ความปลอดภัย ตำแหน่งทางสังคม อิสรภาพและความสำเร็จ

3. ความต้องการทางสติปัญญา

สุพัทตร์ พิบูลย์ (2535) กล่าวว่า ความต้องการคืบเนื่องไขความไม่สอดคล้องระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (Actual conditions) กับสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่ต้องการ (Desired conditions) เป็นสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง หรือดำเนินการแก้ไข

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ความต้องการ (Needs) หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาหรือกระทำเพื่อตอบสนองสิ่งที่มนุษย์ยังขาดอยู่ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ หรือให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และยังก่อให้เกิดความสมดุลกับคุณภาพชีวิตมนุษย์

ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ได้อธิบายถึงลักษณะของความต้องการชั้นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการทางสรีระพื้นฐาน (Basic Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า ฯลฯ

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Safety and Security Needs) ความต้องการความคุ้มครองปกป้อง และรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะบุคคลไม่ต้องการเผชิญกับความไม่แน่นอนในการดำรงชีวิต

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) อยากให้ตนเป็นที่รักยอมรับจากกลุ่ม ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่นเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Self Esteem Needs) อยากให้ผู้อื่นยกย่องตน ปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น

5. ความต้องการที่จะบรรลุถึงความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self – Actualization) กระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อบรรลุความต้องการของตัวเอง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (Self – Fulfillment) (Maslow, 1970)

ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer Modified Hierachy Theory) เป็นผู้คิดทฤษฎีความต้องการนี้ ใน ค.ศ.1972 หรือทฤษฎี อี อาร์ จี (ERG : Existence Relatedness – Growth Thory) ที่สนับสนุนทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow เข้าปรับเปลี่ยนให้เข้าใจง่ายขึ้นจาก 5 ขั้น ของมาสโลว์เหลือเพียง 3 ลำดับขั้นเป็นทฤษฎี อี อาร์ จี ของอัลเดอร์เฟอร์ (ERG Theory Alderfer) ได้เสนอแนะรายละเอียดของทฤษฎี ดังนี้

1. ความต้องการการอยู่รอด (Existence Needs) คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อประทังชีวิตของคน เพื่อการอยู่ได้หรือเพื่อการอยู่รอด ความต้องการของเขานี้ได้รวมเอาความต้องการขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของมาสโลว์เข้าไว้ นั่นคือ ความต้องการทางร่างกายและความต้องการความปลอดภัยนั่นเอง

2. ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness Needs) คือความต้องการที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลรอบ ๆ ตัว และบุคคลในสังคม ความต้องการตรงกับขั้นที่ 3 ของมาสโลว์ ซึ่งเรียกว่า ความต้องการทางสังคมของอัลเดอร์เฟอร์ (Social Needs Alderfer) ได้ให้ความสำคัญความต้องการข้อนี้มาก เพราะถือว่ามนุษย์จะอยู่ได้มิใช่ความต้องการพื้นฐานเท่านั้น แต่การรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มหรือหมู่พวกนั้นมีความจำเป็น

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) คือ ความต้องการเพื่อความเจริญก้าวหน้า เป็นความต้องการสูงสุดของคน ซึ่งเขาได้รวมเอาขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ของความต้องการตามลำดับ ของมาสโลว์เข้าด้วยกัน ความต้องการขั้นนี้จะบ่งบอกถึงความสูงสุดของชีวิตของมนุษย์ชาตินั่นเอง

การปฏิบัติกิจกรรมนั้นหนทางการต่าง ๆ เป็นความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อร่างกายมนุษย์ เพราะในปัจจุบันความเจริญทางวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมมีมากขึ้น มนุษย์เปลี่ยนแปลงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต การนำเครื่องจักรมาใช้แทนพลังงานจากมนุษย์มีมากขึ้น การใช้กล้ามเนื้อและพลังงานในร่างกาย จึงลดปริมาณลงมา ทำให้สมรรถภาพลดลง เป็นผลทำให้ความสมบูรณ์ทางจิตใจและร่างกายลดลง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานก็จะต่ำตามไปด้วย (หลุย จำปาเทศ ,2533)

ความรู้เกี่ยวกับกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก ระหว่างวันที่ 7 เมษายน 2440 นั้น ได้ทรงเห็นการพัฒนาบ้านเมืองและการคมนาคม จึงมีพระราชดำริที่จะพัฒนาบ้านเมืองและการคมนาคม จึงมีพระราชดำริที่จะพัฒนา เมืองไทยให้ทันสมัยเทียบเท่าต่างประเทศ หลังจากเสด็จกลับจาก ยุโรปแล้ว ได้เสด็จไปประทับแรมที่ตำบล สามเสน เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2441 ต่อจากนั้นได้โปรดให้ใช้เงินพระคลังข้างที่อันเป็นส่วน ของพระมหากษัตริย์หาซื้อที่ดินที่สวนต่อที่นาในระหว่างคลองผดุงกรุงเกษมจนถึงคลองสามเสน โปรดให้สร้างพลับพลาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2442 พระราชทานนามว่า "สวนดุสิต" แล้วสร้างถนน พระราชทานนามว่า "ถนนราชดำเนิน" ตามแบบอย่างถนนเมล์ใน กรุงลอนดอนและถนนของปารีส - เอลิเซส์ ในกรุงปารีส มีสะพาน หินอ่อนงดงาม คือ สะพานผ่านพิภพลีลา สะพานผ่านฟ้าลีลาศ และสะพานมัชวานรังสรรค์ มีการสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม โดยใช้วัสดุและช่างจากอิตาลี และมีการสร้างอนุสาวรีย์ พระบรมรูปทรงม้าด้วย เมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ทรงพระราชสมภพ ครั้นมีพระชนมายุ 10 พรรษา ได้เสด็จเข้า ศึกษาใน โรงเรียนราชกุมาร ในพระบรมมหาราชวัง และต่อมาได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ทรงได้รับสถาปนาเป็นสยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2437 และเสด็จกลับสู่ประเทศไทยผ่าน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2445 รวมระยะเวลาที่ประทับในประเทศ อังกฤษ 7 ปี 8 เดือน พ.ศ. 2447 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ใช้เงินพระคลัง ข้างที่ซื้อที่ดินเพื่อสร้างพระราชวังสนามจันทร์ที่นครปฐม เริ่มก่อสร้างพระราชวังในปี พ.ศ. 2450 สร้างเสร็จ พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดินเชิงสะพานมัชวานรังสรรค์ด้านทิศตะวันตก ให้แก่สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ เพื่อสร้างเป็นวังที่ประทับสำหรับพระเกียรติยศ เรียกชื่อว่า "วังจันทร์" โดยได้พระราชทานเงินค่าก่อสร้างหมื่นชั่งด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ แต่เดิมมีชื่อว่า กระทรวงธรรมการตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน รัตนโกสินทร์ศก 111 ปี มะโรง ตรงกับพุทธศักราช 2435 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กระทรวงธรรมการในระยะแรกมีหน้าที่จัดการพระศาสนา การศึกษา การพยาบาลและพิพิธภัณฑสถาน มีกรมในสังกัด 5 กรมคือ กรมธรรมการกลาง กรมศึกษาธิการ กรมพยาบาล กรมพิพิธภัณฑสถาน และกรมสังฆการี ชื่อของกระทรวงนี้ ได้มีการเปลี่ยนชื่อกลับไป กลับมาหลายครั้ง ดังนี้

ช่วงปีพุทธศักราช	ชื่อกระทรวง
2435 - 2461	กระทรวงธรรมการ
2462 - 2468	กระทรวงศึกษาธิการ
2469 - 2483	กระทรวงธรรมการ
2484 - ปัจจุบัน	กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบันนี้ มีหน้าที่หลักในด้านการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม มีหน่วยงานระดับสำนักงานในสังกัด 5 หน่วยงาน และมีหน่วยงานที่เป็นองค์การมหาชน/หน่วยงานในกำกับ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการก่อตั้ง "กระทรวงธรรมการ" ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดูแลศาสนา การศึกษา การพยาบาล และพิพิธภัณฑสถาน เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 ซึ่งกระทรวงธรรมการมีการเปลี่ยนชื่อไปมาหลายครั้งระหว่างชื่อ "กระทรวงธรรมการ" และ "กระทรวงศึกษาธิการ" และ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2484 ก็ได้ใช้ชื่อว่า "กระทรวงศึกษาธิการ" ตั้งแต่นั้นมา โดยมีที่ทำการอยู่ที่ "วังจันทน์เกษม" จนถึงปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานราชการไทยประเภทกระทรวง มีหน้าที่ส่งเสริมการศึกษา ให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม สร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมทางการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาวชิชาชีพ ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการศึกษา เน้นให้นิสิต นักศึกษามีโอกาสศึกษาต่อสูงขึ้นทั้งในท้องถิ่นและสถาบันเปิด เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการแก่สังคม พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษให้ได้เรียน และแสดงออกในทางที่เหมาะสม

ที่ทำการกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบันนี้ได้มีการย้ายมาหลายแห่งด้วยกัน ดังนี้

- ในสมัยแรก (พ.ศ. 2435) ที่ทำการกระทรวงธรรมการตั้งอยู่ที่ตึกกรมประตูปิมาณไชยศรี ด้านตะวันออก (ปัจจุบันเป็นสำนักงานพระคลัง)

- พ.ศ. 2441 ได้ย้ายมาอยู่ที่ตึกสุนันทาลัย ปากคลองตลาด (ปัจจุบันเป็นโรงเรียนราชินีในปัจจุบัน)

- พ.ศ. 2448 ได้ย้ายไปอยู่ที่ตึกสร้างใหม่ที่พระราชวังบวรฯ (ที่ตั้งโรงละครแห่งชาติในปัจจุบัน)

- พ. ศ. 2452 ได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ริมปากคลองโอ่งอ่าง (ปัจจุบันเป็นที่ทำการกรมการข้าว)

- พ. ศ. 2483 ได้ย้ายมาอยู่ที่วังจันทร์เกษม ถนนราชดำเนินนอก จนถึงปัจจุบันนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : ออนไลน์)

ตราสัญลักษณ์

แผนภาพที่ 5 แสดงตราสัญลักษณ์ประจำกระทรวงศึกษาธิการ

ตราราชวัลลภ ปราบภูหลักฐานที่หน้าบันชั้นในของอาคารหลังกลางกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าบันสองชั้น ชั้นนอกเป็นปูนปั้นตราเสมาธรรมจักร ประดับลวดลายเถาชั้นในเป็นปูนปั้นตราราชวัลลภ เป็นรูปพระเกี้ยว บนพานแว่นฟ้า ด้านซ้ายเป็นรูปราชสีห์ถือรวงข้าวและเคียว ด้านขวาเป็นรูปคชสีห์ถือดาบและโล่ ด้านล่าง มีตราข้างสามเศียรมีอักษรใหญ่ว่า "ราชวัลลภ" และมีอักษรเล็ก ๆ เขียนว่า นายจอน กนคำ ผู้ปั้น ในวันที่ 1 เมษายน ของทุก ๆ ปี พวกช่างประจำแผนกพัสดุ กระทรวงศึกษาธิการจะใช้น้ำปูนขึ้นไปไหว้ คล้องพวงมาลัย ที่ตราราชวัลลภนี้เป็นประจำ จากการศึกษาข้อมูล ปรากฏว่าตราราชวัลลภดังกล่าว เป็นตราพระราชทานสำหรับกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ซึ่งตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2404 เรียกชื่อว่ามีมหาดเล็กไล่กา พ.ศ. 2411 เรียกว่า ทหารสองไหลต่อมา พ.ศ. 2413 ตั้งเป็นกองทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ และในปี พ.ศ. 2414 ตั้งเป็นกรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ โดยได้รับพระราชทานตราในปี พ.ศ. 2454 ได้สร้างโรงทหารถาวรของกรมทหารมหาดเล็ก เป็นตึกใหญ่ 2 ชั้น ในบริเวณสวนดุสิต ริมถนนเบญจมาศ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นถนนราชดำเนินนอก) ด้านตะวันออกใกล้เชิงสะพานมฆวานรังสรรค์ ในการขึ้นโรง ทหารใหม่นี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นประธานด้วย ความหมายของตราราชวัลลภ มีเขียนติดไว้ที่กรมทหารมหาดเล็กรักษา

พระองค์ ถนนวนาขวิถึ ว่าพระเกี่ยวมีวัดมี ประดิษฐานอยู่บนพานแว่นฟ้า ประกอบด้วยฉัตรคู่ 7 ชั้น หมายถึง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตรงกลางเป็นรูปอาร์ม มีข้างสามเศียร หมายถึงราชอาณาจักรไทย ด้านขวา เป็นคชสีห์ถือเคียวและรวงข้าว หมายถึง มหาดไทย คชสีห์ และราชสีห์ ซึ่งหมายถึงกลาโหมและมหาดไทย คือข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนมีหน้าที่ ป้องกันและปกครองแคว้นแคว้นประเทศไทย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ภายใต้โบว์มีแถบอักษร "ราชวัลลภ" ที่แปลว่า "ที่รักสนิทคุ้นเคยของพระราชธา" บันทึกหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล, ประวัติวังจันทรถษม ที่ข้าพเจ้าจำได้, หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่ แต่งกายเต็มยศ เสื้อสีแดง หมวกขาว ฟูด้า จะมีเครื่องหมายตราราชวัลลภ นี้ติดประจำตัวทุกคน ตราเสมาธรรมจักร

เรื่องตราเสมาธรรมจักร นั้น ปรากฏตามประกาศตราตำแหน่งเสนาบดี กระทรวงธรรมการ พ.ศ.2456 ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างขึ้น เป็นรูปวงกลม มีลายเสมาตั้งบนฐาน มีรูปพระธรรมจักร คือล้อรถอยู่กลางใบเสมา มีอักษรขอม พุ.ศ.นิ.ม หัวใจ พระอริยสัจจอยู่ที่ขอบ เบื้องบนเสมา จากการค้นหลักฐานเก่า พบตราประทับขาด ชำรุด แกะด้วย งาช้างที่ กล่องมุกในกำปั้นเก่าของแผนกพัสดุ กระทรวงศึกษาธิการ มีตราตำแหน่งปลัดทูลฉลอง เป็นรูปเสมาธรรมจักร มีอักษรขอม พุ.ศ.นิ.ม ด้านบน ตรงตามที่ได้รับพระราชทาน แต่เมื่อได้ ตรวจสอบในปี 2534 โดยขอคูตรา ประทับขาดประจำกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแกะจากงาช้างใส่ ถุงกำมะหยี่ ที่เก็บรักษาไว้ในตู้นิรภัยของสำนัก งานเลขานุการรัฐมนตรี สำหรับใช้ประทับเอกสาร สำคัญของกระทรวง เช่น การตั้งวัด นั้น ปรากฏอักษร พุ.ศ.นิ.ม เป็นอักษรไทยมิใช่อักษรขอมที่ ด้านบนเสมาธรรมจักร เพราะมีการเปลี่ยนแปลงในโอกาสต่อมา คุณหญิงจวบ จิรโรจน์ เล่าว่า ขณะที่ท่านเป็นหัวหน้าสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรีครั้งแรกได้สั่งให้พัสดุ จัดจ้างทำตราประจำ กระทรวงขึ้นใหม่เพราะตราของเก่าหาไม่พบ พ.ศ. 2484 ได้มีการเปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการเป็น กระทรวงศึกษาธิการ กลับไปเหมือนที่เคย เปลี่ยนมาแล้ว วันที่ 8 ธันวาคม ปีนี้ กองทัพอากาศได้ขอ เดินทางผ่านประเทศไทย และขอใช้สนามกีฬาแห่ง ชาติชั่วคราว ทำให้ข้าราชการกรมพลศึกษา ต้องย้ายมาทำงานอยู่ที่ตึกเก่าชั้นเดียวหลังวังจันทน์ ด้านถนนราชสีมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : ออนไลน์)

แผนภาพที่ 6 แสดงกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2440 - 2448

แผนภาพที่ 7 แสดงกระทรวงธรรมการ พ.ศ. 2452 - 2483

แผนภาพที่ 8 แสดงกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน

วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ได้มีการปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการใหม่ มีหน่วยงานภายใต้สังกัด คือ

1. สำนักงานรัฐมนตรี
2. สำนักงานปลัดกระทรวง
3. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
6. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
7. องค์การมหาชน / องค์กรในกำกับ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : ออนไลน์)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดบริการ สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการศึกษา ให้แก่เด็กและเยาวชนในวัยเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการหลอมรวมส่วนราชการที่เป็นกรมและเทียบเท่ากรมของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ และบางส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่งกฎประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 62ก วันที่ 6 กรกฎาคม 2546 และกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 63ก วันที่ 7 กรกฎาคม 2546

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภารกิจเกี่ยวกับการจัดการและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. พัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริมประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา
4. ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
5. พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษและประสาน ส่งเสริม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตามที่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย แผนการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : ออนไลน์)

ตราสัญลักษณ์

แผนภาพที่ 9 แสดงตราสัญลักษณ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สพฐ. คืออะไร สพฐ. ย่อมาจากคำเต็ม ๆ ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือกำเนิดจากมติ ครม. ที่ให้มีการปฏิรูปหน่วยงานทางราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุง ตำแหน่งให้เกิดความก้าวหน้าขึ้น ตราสัญลักษณ์ สพฐ. มี สีเขียว เป็นสีประจำสำนักงาน ฯ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างจากเดิมที่มีถึง 14 กรม (มักโดนล้อเลียนจากสื่อว่า 14 องค์ชาย) มาเป็น 5 สำนัก (แห่ง) คือ 1. สำนักงานปลัดกระทรวงฯ 2. สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา 3. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4. สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา และ 5. สพฐ. โดยที่ผู้บริหารแต่ละแห่ง มีอัตราเทียบเท่า ปลัดกระทรวง ดังนั้น การโยกย้ายในกระทรวงศึกษาธิการ จะมีการสลับกันไปมาใน 5 แห่ง ตามระดับอาวุโส ในส่วน ของ สพฐ. เกิดจากการยุบรวมกันของ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา และสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รวมกัน โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ตั้งแต่อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนปลาย

วิสัยทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นพลังขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยให้เป็นผู้นำหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายในปีการศึกษา 2556 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : ออนไลน์)

พันธกิจ

พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึง และได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
3. ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็ง เป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
5. การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรมีความปลอดภัยมั่นคง
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : ออนไลน์)

กลยุทธ์

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถทางเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในการเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

5. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
6. พัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : ออนไลน์)

จุดเน้น สพฐ. ปี 2554

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลักเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 4 (Student Achivement)
2. นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น (Literacy & Numeracy)
3. เพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่งในสองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Excellence)
4. นักเรียนทุกคนมีความสำนึกในความรักชาติ (EQ: Emotional Quotient)
5. สร้างทางเลือกในการเรียนรู้ที่เน้นให้ประชากรวัยเรียนทุกคนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ลดอัตราการออกกลางคัน ศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (Alternative Learning)
6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการขยายผลสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ (Sufficiency Economy)
7. นักเรียน ครู และสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ (Southern Border Provinces)
8. นักเรียน ครู และสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)
9. สถานศึกษาทุกแห่งผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา มีระบบประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง และผ่านการรับรองจากการประเมินคุณภาพภายนอก (Quality Schools)
10. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (Effecient Service Areas)
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : ออนไลน์)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ชลิตร รัตนะ (2538) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อเปรียบเทียบอันดับความต้องการประเภทของกิจกรรมนันทนาการ โดยแยกตามเพศ อายุ สถานภาพบุคคลและรายได้ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ข้าราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยเขตหาดใหญ่ จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ใช้วิธีแบบคิว – ซอร์ท การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและทดสอบด้วย H – test โดยมีผลดังนี้

1. บุคลากรชายคือ บุคลากรที่มีอายุ 30 ปีลงมา บุคลากรที่สถานภาพโสดบุคลากรที่มีรายได้ต่ำกว่า 7,300 บาท และบุคลากรที่มีรายได้ตั้งแต่ 13,680 บาท ขึ้นไป มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภท เกม กีฬา และกรีฑาสูงสุด กิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุด คือ กิจกรรมนันทนาการประเภท (อ่าน พุด เขียน) ส่วนบุคลากรหญิงคือ บุคลากรที่มีอายุน้อยกว่า 31 – 40 ปี บุคลากรที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป บุคลากรที่สถานภาพสมรสและบุคลากรที่มีรายได้ระหว่าง 7,300 – 13,040 บาท ที่มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทท่องเที่ยวทัศนศึกษาสูงสุด กิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุดคือ กิจกรรมนันทนาการประเภทวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน)

2. บุคลากรที่มีเพศ อายุ สถานภาพบุคคล และรายได้แตกต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. บุคลากรมีความเห็นว่า การที่สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญ การขาดผู้นำทางนันทนาการ ผู้บริหารไม่สนับสนุนด้านงบประมาณ การขาดการประชาสัมพันธ์ การไม่สำรวจความต้องการนันทนาการของบุคลากร โดยเสนอแนะให้แก้ไขปัญหาเหล่านั้นโดยให้กลุ่มร่วม รับผิดชอบในลักษณะขององค์กร ชมรม สมาคม ผู้บริหารควรส่งเสริมและให้ความสำคัญควรมีการสำรวจความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร กิจกรรมควรมีหลายประเภทเพื่อที่จะได้เลือกตามความชอบและเหมาะสมกับวัย และสามารถเข้าร่วมได้ทั้งครอบครัว

มนตรี อารีย์ (2542) ศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการในการออกกำลังกายของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยาในเขตจังหวัดสมุทรปราการและกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานมีเพศชายคิดเป็นร้อยละ 55.8 เพศหญิงร้อยละ 44.2 สถานภาพโสดมากที่สุด พนักงานอายุ 26 – 32 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด โดยพนักงานมีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาทมากที่สุด พนักงานมีหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมากที่สุด พนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยาในเขตจังหวัดสมุทรปราการและกรุงเทพมหานคร มีเหตุผลของการออกกำลังกาย

กายหรือเล่นกีฬาส่วนใหญ่เล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ และเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด วันที่เลือกออกกำลังกายและเล่นกีฬาคือวันธรรมดาและวันหยุด โดยเฉลี่ย 2 วันต่อสัปดาห์ ช่วงเวลา 15.00 – 19.00 น. ประมาณ 45 – 60 นาที สถานที่ส่วนใหญ่จะเป็นสนามกีฬา / สถานที่ออกกำลังกายเอกชน โดยติดตามข่าวสารด้านกีฬาจาก โทรทัศน์

ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ (2548) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้สูงอายุส่วนมาก มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากรในการจัดกิจกรรมการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ และประเภทของกิจกรรมนันทนาการ 2. การเปรียบเทียบความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ ที่พักอาศัยอยู่ที่บ้านกับที่พักอาศัยอยู่ที่สถานสงเคราะห์คนชรา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประเภทของกิจกรรมนันทนาการ บุคลากรในการจัดกิจกรรมและสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก การวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการมาก โดยผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา มีความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการมากกว่าผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ที่บ้าน จึงควรเพิ่มการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุให้กับผู้สูงอายุ ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ภานุพงศ์ ภัทรเชาว์ (2549) ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมืองพัทยา จ.ชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 -24 ปี เป็นผู้ที่ทำงานแล้ว มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน และ 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน และเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่สนใจมากที่สุดคือ กิจกรรมนันทนาการทางน้ำและชายหาด 2. นักท่องเที่ยวมีระดับทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการทั้งสามด้านอยู่ในระดับที่ดี ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจต่อกิจกรรมนันทนาการ ด้านความรู้สึกต่อกิจกรรมนันทนาการ และด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ 3. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อที่ว่า กิจกรรมนันทนาการเป็นสิ่งที่ไม่มีสาระ และกิจกรรมนันทนาการช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง บรรยากาศการนั่งดื่มที่บาร์เปียริมหาด และการเล่นน้ำทะเลที่ชายหาดพัทยาเหมาะสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ไม่ควรเข้าร่วม มีทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่ กับกลุ่มที่

ทำงานแล้วที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ในข้อที่ว่า เทศกาลวันไหล (สงกรานต์) ช่วยส่งเสริมและสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม กิจกรรมนันทนาการเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความรักและความเข้าใจอันดีในสถาบันครอบครัว การกระโดดบันจี้จัมพ์ช่วยสร้างความมั่นใจในตนเองและทำท่ายความกล้าของคน และต้องเล่นน้ำทะเลทุกครั้งเมื่อมาเที่ยวพัทยา มีทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริพร มยะกุล (2551) ศึกษาเรื่อง ความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการด้านการออกกำลังกายในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการด้านการออกกำลังกาย ในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา ได้จำแนกตามประเภทกิจกรรมการออกกำลังกาย จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านสถานที่ และด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาชนมีความต้องการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยจำแนกตามประเภทของกิจกรรม ได้แก่ เดิน วิ่ง ว่ายน้ำ ฝึกสมรรถภาพทางกาย ฟุตบอล บาสเกตบอล แอโรบิกได้นซ์ เปตอง ตะกร้อ และมวย ประชาชนมีความต้องการด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม ด้านการจัดกิจกรรม ได้แก่ เดิน วิ่ง ว่ายน้ำ ฟุตบอล และมวย ระดับมาก และกิจกรรมที่มีความต้องการด้านเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ฝึกสมรรถภาพทางกาย บาสเกตบอล แอโรบิกได้นซ์ เปตอง และตะกร้อ ด้านสถานที่ ประชาชนมีความต้องการอยู่ระดับมาก ได้แก่ เดิน วิ่ง ฝึกสมรรถภาพทางกาย ฟุตบอล และแอโรบิกได้นซ์ ส่วนกิจกรรม ว่ายน้ำ เปตอง ตะกร้อ และมวย ประชาชนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาชนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เดิน วิ่ง ว่ายน้ำ ฝึกสมรรถภาพทางกาย ฟุตบอล และมวย ส่วนกิจกรรม บาสเกตบอล แอโรบิกได้นซ์ เปตอง และตะกร้อ ประชาชนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัญหาการใช้บริการด้านการออกกำลังกายในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา ปัญหาการใช้บริการที่ประชาชนมีมากที่สุด โดยแบ่งปัญหาเป็น 4 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีจำนวนไม่เพียงพอ 2) ปัญหาด้านการจัดกิจกรรม ในเรื่องของการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย 3) ปัญหาด้านสถานที่ คือการปิด - เปิดการให้บริการสนาม และสถานที่ 4) ปัญหาด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการรับบัตร - ส่งบัตรเข้าออกของรถไม่เป็นระบบ 3. ความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการด้านการออกกำลังกายในสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตยะลา จากการสัมภาษณ์ ความต้องการของประชาชนโดยภาพรวม โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 3.1 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ต้องการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถด้านการออกกำลังกายในทุกกิจกรรม 3.2 ด้านการจัดกิจกรรม ต้องการให้จัดบริการทดสอบสมรรถภาพทางกาย และบริการตรวจสุขภาพ 3.3 ด้านสถานที่ ต้องการให้ปรับปรุงสนามบาสเกตบอล สนามเปตอง และสนามตะกร้อต้องการให้มีสถานที่ยืม-คืนอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกกำลังกาย และต้องการให้เพิ่มสถานที่ให้บริการน้ำดื่ม 3.4 ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องการให้มีการจัดบริการยืม-คืนอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกกำลังกาย ต้องการให้ปรับปรุงระบบการจราจรภายในสถาบันฯ และต้องการให้ปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วม ให้อัจฉริยะมีหลังคาให้มีความสะอาด และใช้บริการได้

ชัยชนะ มิตรสัมพันธ์ (2553) ศึกษาเรื่อง ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกลุ่มภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 18 – 22 ปี ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำกิจกรรมนันทนาการ และสถานที่ที่ทำกิจกรรมนันทนาการจะเป็นที่บ้านตนเอง เพศไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คณะที่ศึกษาไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อายุไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ชั้นปีที่ศึกษาไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาชีพผู้ปกครองไม่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

แบชต์ และ ดาย (Baade and Dye, 1990) งานวิจัยในหัวข้อ เมืองที่ให้การสนับสนุน สนามกีฬาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ในงานวิจัยนี้กล่าวถึงการวิเคราะห์โดยการใช้ข้อมูลทางสำมะโนประชากร ใน 9 เขตเมืองที่มีการใช้สนับสนุนกีฬาอาชีพ และการพัฒนาทางกีฬาในเขตนั้น ๆ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการใช้กีฬาเป็นพื้นฐานในการพัฒนานั้น ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสนามกีฬาต่าง ๆ มากมาย ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสนามกีฬาใหม่ หรือการพัฒนาสนามกีฬานั้น ไม่ได้มีผลกระทบโดยตรงกับความสามารถของนักกีฬา และระดับรายได้เฉลี่ยของนักกีฬา แต่ว่ามีผลกระทบในทางบวกกับการพัฒนาความสัมพันธ์ในภูมิภาคได้มากขึ้น

บราวน์ (Brown, 1994) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานตามหน้าที่ จำนวนของเวลาว่างกับความพึงพอใจกับการได้ใช้เวลาว่างของครูผู้สอนหญิงในระดับ

ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีค่าความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างความพึงพอใจในงานตามหน้าที่กับจำนวนของเวลาว่างและความพึงพอใจกับการได้ใช้เวลาว่าง ส่วนความพึงพอใจกับการได้ใช้เวลาว่าง และค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความพึงพอใจกับการได้ใช้เวลาว่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับจำนวนของเวลาว่าง

วัตสันท์ (Watson, 1997) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบของทัศนคติ และ แรงจูงใจของการใช้เวลาว่างที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการการออกกำลังกายของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างวันละ 2-3 ชั่วโมงในการดูโทรทัศน์ หรือ ทำกิจกรรมที่ไม่มีการเคลื่อนไหว ซึ่งถ้านักศึกษามีเวลาว่าง แต่ไม่ใช้เวลาว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการการออกกำลังกาย เพราะขาดทัศนคติที่ดี ขาดแรงจูงใจ และ ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการการออกกำลังกาย

โอตะ และ คณะ (Ohta and others, 2004) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบกับการปรับตัวจากสภาพร่างกาย และ ความสามารถในการทำงานในงานที่แตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่สภาพร่างกายจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมถึงการพักผ่อน กิจกรรมยามว่าง และ กิจกรรมในการทำงาน โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเกตผลกระทบของ การทำงานของกลุ่มที่ออกกำลังกายเสมอ กับ กลุ่มที่ออกกำลังกายน้อย ผลการวิจัยพบว่า งานในกลุ่มที่แตกต่างกันส่งผลต่อการทำงาน และ การปรับตัวที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีร่างกายสมบูรณ์สามารถปรับตัวให้เข้ากับการทำงานใหม่ ๆ ที่แตกต่าง รวมถึงมีความพึงพอใจในการทำงานดีกว่ากลุ่มบุคคลที่ไม่มีการออกกำลังกาย

ไพโพรี่ และ คณะ (Piepoli and others, 2005) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การออกกำลังกายในกลุ่มทดลองที่เป็นคนไข้โรคหัวใจ โดยการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการออกกำลังกายในผู้ป่วยโรคหัวใจ โดยผลการวิจัยพบว่า การออกกำลังกายไม่ถูกต้องมีผลกระทบต่อผู้ป่วยโรคหัวใจเป็นอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดอันตราย ดังนั้นการที่จะให้ผู้ป่วยไม่ว่าโรคใดก็ตามออกกำลังกายควรมีการจัดการออกกำลังกายให้เหมาะสมกับผู้ป่วยคนนั้น ๆ จึงจำทำให้การออกกำลังกายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ช่วยให้ผู้ป่วยแข็งแรงขึ้น

เมย์จู หวง (Mei-Ju Huang, 2006) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพร้อมของอุปกรณ์ พนักงาน และ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ณ สนามกีฬา ฮชินชวง, ไทเป โดยในการทำการวิจัยนี้เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยใช้การสังเกต แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ โดยผลการวิจัยพบว่าที่สนามกีฬา ฮชินชวง มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ และ พนักงานมีความรู้ในการใช้อุปกรณ์เป็นอย่างดี จากการ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสนามกีฬา ฮชินชวงอยู่ในเกณฑ์ดี

ในการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้บริการสนามกีฬา มีความพึงพอใจแตกต่างกันตาม เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ สถานภาพการสมรส ผู้วิจัยได้ทำการเสนอให้สนามกีฬา ฮชินจงทำการปรับปรุงนโยบายการจัดการ โดยการให้คำแนะนำกับผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการครั้งแรกถึงการใช้อุปกรณ์ให้มากขึ้น และเน้นความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นหลัก

วาสิเลนโก และ คณะ (Wasilenko and others, 2007) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการเปรียบเทียบทางสังคมของความพึงพอใจในร่างกายจากการออกกำลังกาย ของเพศหญิง จากการวิจัยพบว่าเพศหญิงมีการเปรียบเทียบร่างกายของตนกับคนอื่น ๆ ยิ่งผู้ที่ออกกำลังกายมากก็ จะมีความพึงพอใจในร่างกายของตน และ เปรียบเทียบกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีแรงจูงใจในการออกกำลังกายมากขึ้น

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1,323 คน (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้สูตรการคำนวณของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้จำนวน 400 คน แทนค่าสูตรได้ดังนี้

$$n = N / [1 + N (e)^2]$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N แทน ขนาดของประชากร
e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ของประชากรที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าสูตร} \quad n &= 1,323 / [1 + 1,323 (0.05)^2] \\ &= 307 \end{aligned}$$

แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน แบ่งออกดังนี้

1. บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้ชายจำนวน 200 คน
2. บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นผู้หญิงจำนวน 200 คน

โดยกระจายจำนวนกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกส่วนงานในสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายงานบุคลากรทั้งหมดจำแนกตามสำนัก/หน่วยเทียบเท่า ประเภทบุคลากรสาย
ปฏิบัติการปี 2554

สำนัก / หน่วยเทียบเท่า	ข้าราชการ	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้าง ประจำ	รวม
ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	10	-	-	10
หน่วยตรวจสอบภายใน	48	-	3	51
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	13	-	-	13
สำนักอำนวยการ	96	11	93	200
สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	9	-	-	9
สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน	20	-	-	20
สำนักการคลังและสินทรัพย์	105	2	20	127
สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	75	-	16	91
สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย	19	-	-	19
สำนักทดสอบทางการศึกษา	44	2	2	48
สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน	52	-	6	58
สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน	75	4	13	92
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	83	2	15	100
สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา	50	2	5	57
สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ	199	2	25	226
สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	20	-	-	20
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา	145	1	17	163
สถาบันภาษาอังกฤษ	19	-	-	19
รวม	1,082	26	215	1,323

ที่มา : สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ, 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ข้อคำถามมีทั้งแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) และคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) และนำมาจัดหมวดหมู่ของคำถามภายหลัง แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบที่ประมาณค่าระดับความคิดเห็นมากน้อย 5 ระดับ (Likert scale)

ตอนที่ 3 วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบที่ประมาณค่าระดับความคิดเห็นมากน้อย 5 ระดับ (Likert scale)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบที่ประมาณค่าระดับความคิดเห็นมากน้อย 5 ระดับ (Likert scale)

โดยแบบสอบถามในตอนี่ 2 - 4 ของแบบสอบถามชุดนี้ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการกำหนดน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่าระดับความคิดเห็นมากน้อย 5 ระดับ (Likert scale) โดยกำหนดค่าคะแนนดังต่อไปนี้ คะแนน 5 ระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด คะแนน 4 ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก คะแนน 3 ระดับความคิดเห็นที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยปานกลาง คะแนน 2 ระดับความคิดเห็นที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยน้อย และคะแนน 1 ระดับความคิดเห็นที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยน้อยที่สุด (Best, 1989) ซึ่งจากการแบ่งระดับการประเมินเป็น 5 ระดับสามารถนำมาวิเคราะห์เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย และค่าเฉลี่ย 0.00 - 1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด ประคอง กรวรรณสูตร (2542)

ขั้นตอนในการเก็บแบบสัมภาษณ์ จัดทำโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด แล้วนำมาสรุปประเด็นที่น่าสนใจต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป

บุคลากรที่คัดเลือกในการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมี 5 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้บริหารระดับสูงที่มีศักยภาพสามารถกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เป็นผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการ
3. เป็นข้าราชการระดับชำนาญการที่มีความรู้ในการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการ
4. เป็นผู้ปฏิบัติงาน (ข้าราชการ) ที่มีความอาวุโสในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. เป็นผู้ปฏิบัติงาน (ลูกจ้างประจำ) ที่มีความอาวุโสในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการของหน่วยงานต่าง ๆ และนำประมวลเข้ากับทฤษฎีความต้องการ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการก่อนนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามกับวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน
ให้คะแนน 0	ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามกับวัตถุประสงค์สอดคล้องกันหรือไม่
ให้คะแนน -1	ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาค่าดัชนี

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความตรง ที่ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง / ยังใช้ไม่ได้

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร ผลรวมคะแนน/ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

$$IOC = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญ}}{\text{จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}}$$

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนทดลองใช้ โดยได้ค่า IOC เป็น 0.955

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบ ไปปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนโดยทดลองใช้กับบุคลากรสำนักงานอื่น ในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร, 2542) ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดความเที่ยง หรือความสอดคล้องภายใน โดยค่าที่ได้ ต้องมีค่าใกล้เคียง 1 มากที่สุด โดยตรวจสอบได้ค่า 0.916

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมแล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

7. นำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ

1. ท่านคิดว่า สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไรบ้าง

2. ท่านคิดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สพฐ. เพราะเหตุใด

3. ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการวิจัยได้ทำตามขั้นตอนและรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ

- วางแผนการดำเนินงานเก็บข้อมูล และกำหนดวันเดินทาง
- ทำการเก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว

- ช่วงระยะเวลาที่ไปเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 โดยจะไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละสถานที่โดยกระจายวัน และช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความหลากหลายและครบถ้วนสมบูรณ์

- การเก็บข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ
- นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ลงรหัสข้อมูลและนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งช่วงระยะเวลาที่คาดว่าจะไปเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 15 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์และจดบันทึกตามประเด็นหลักในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

- แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

- แบบสอบถามความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

- แบบสอบถามทรัพยากรในการจัดการตามความต้องการกิจกรรมนันทนาการ นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

- เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าที (t - test) และจำแนกตามรายได้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way analysis of variance: ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่ม กรณีพบค่าความแตกต่างเป็น รายกลุ่ม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความแตกต่างนั้นเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD และจำแนกตามเพศ ใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยค่าที (t - test) โดยในการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ การวิจัยกำหนดไว้ที่ระดับ .05 และในส่วนของการความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะคำถามแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์ความถี่ของความคิดเห็นในประเด็นที่เหมือนกันหรือสอดคล้องกัน นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพร้อมความถี่

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ใช้การถอดความและวิเคราะห์ความถี่ของความคิดเห็นในประเด็นที่เหมือนกันหรือสอดคล้องกัน นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อพร้อมความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ” ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และการจัดสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง จากบุคลากรสายปฏิบัติงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แล้วทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ จากนั้นจึงทำการแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถจำแนกได้ตามลำดับ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ
- ส่วนที่ 4 ผลการสัมภาษณ์
- ส่วนที่ 5 ผลการจัดสนทนากลุ่ม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	200	50.00
หญิง	200	50.00
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน เป็นเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
30 ปี หรือต่ำกว่า	82	20.50
31 – 40 ปี	80	20.80
41 – 50 ปี	146	36.50
51 ปี ขึ้นไป	92	23.00
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมามีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ลูกจ้างชั่วคราว	51	12.75
ลูกจ้างประจำ	81	20.25
ข้าราชการ	268	67.00
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	192	48.00
สมรส	168	42.00
หม้าย	17	4.25
หย่าร้าง	23	5.75
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพโสด จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน (เงินเดือนประจำ และเงินได้อื่นนอกเหนือจากเงินเดือนประจำ)

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	45	11.25
10,001 – 20,000 บาท	137	34.25
20,001 – 30,000 บาท	130	32.50
30,001 – 40,000 บาท	73	18.25
40,001 – 50,000 บาท	7	1.75
50,001 ขึ้นไป	8	2.00
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ปวส.	34	8.50
ปวส.	40	10.00
ปริญญาตรี	234	58.50
ปริญญาโท	76	19.00
ปริญญาเอก	10	2.50
อื่น ๆ	6	1.50
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ในระดับปริญญาตรี จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่พักอาศัย
ปัจจุบัน

ที่พักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพฯ	226	66.50
ปริมณฑล	125	31.25
ต่างจังหวัด	9	2.25
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความต้องการกิจกรรมนันทนาการของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
ประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน	3.38	1.06	ปานกลาง
ประเภทศิลปะทัศนกรรม	3.22	0.99	ปานกลาง
การเดินป่าและกิจกรรมเข้าจังหวัด	3.23	1.06	ปานกลาง
ละคร	2.76	1.01	ปานกลาง
งานอดิเรก	3.55	0.96	มาก
ดนตรีและร้องเพลง	3.46	1.07	มาก
กลางแจ้งนอกเมือง	3.21	1.10	ปานกลาง
ทางสังคม	3.26	0.95	ปานกลาง
พิเศษ	3.13	0.97	ปานกลาง
วรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	3.11	1.01	ปานกลาง
บริการอาสาสมัคร	3.26	1.00	ปานกลาง
ท่องเที่ยวทัศนศึกษา	3.85	1.09	มาก
ประเภทกลุ่มสัมพันธ์มนุษยสัมพันธ์	3.60	0.91	มาก
ประเภทจิตใจ และความสุขสงบ	3.75	1.01	มาก
ประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ	3.81	1.07	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็นกิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์มนุษยสัมพันธ์ กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละ เกี่ยวกับระดับความต้องการชนิดของกิจกรรมนันทนาการ

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ชนิด			
		ทีม ในร่ม	ทีม กลางแจ้ง	บุคคล ในร่ม	บุคคล กลางแจ้ง
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน	9.75 (39)	50.00 (200)	29.00 (116)	11.25 (45)
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนกรรม	27.00 (108)	25.50 (102)	45.75 (183)	1.75 (7)
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ	13.25 (53)	40.50 (162)	42.50 (170)	3.75 (15)
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร	8.50 (34)	48.75 (195)	40.00 (160)	2.75 (11)
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก	30.75 (123)	25.50 (102)	39.50 (158)	4.25 (17)
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง	20.00 (80)	43.00 (172)	31.75 (127)	5.25 (21)
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง	8.00 (32)	43.50 (174)	19.25 (77)	29.25 (117)
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม	7.75 (31)	54.75 (219)	21.50 (86)	16.00 (64)
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ	12.50 (50)	43.75 (175)	31.75 (127)	12.00 (48)
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	34.00 (136)	34.25 (137)	29.25 (117)	2.50 (10)
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร	12.00 (48)	54.00 (216)	14.50 (58)	19.50 (78)
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา	8.50 (34)	54.75 (219)	11.50 (46)	25.25 (101)
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์	14.75 (59)	58.50 (234)	19.75 (79)	7.00 (28)
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ	40.25 (161)	31.25 (125)	25.00 (100)	3.50 (14)

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ชนิด			
		บุคคล ในร่ม	บุคคล กลางแจ้ง	ทีม ในร่ม	ทีม กลางแจ้ง
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพ และสมรรถภาพ	36.25 (145)	32.50 (130)	26.00 (104)	5.25 (21)

*ในวงเล็บเป็นจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมชนิดทีมกลางแจ้ง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละ ตามเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	เป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม		
		ฝึกทักษะ	ประสาน ความสัมพันธ์	ผ่อนคลาย
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน	16.50 (66)	54.75 (219)	28.75 (115)
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนกรรม	48.75 (195)	24.75 (99)	26.50 (106)
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ	20.00 (80)	36.00 (144)	44.00 (176)
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร	14.00 (56)	36.50 (146)	49.50 (198)
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก	21.25 (85)	23.75 (95)	55.00 (220)
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง	14.75 (59)	28.75 (115)	56.50 (226)
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง	6.25 (25)	52.75 (211)	41.00 (164)
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม	5.00 (20)	77.00 (308)	18.00 (72)
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ	19.75 (79)	56.00 (224)	24.25 (97)
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	58.50 (234)	25.00 (100)	16.50 (66)
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร	10.25 (41)	76.50 (306)	13.25 (53)
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา	5.25 (21)	51.25 (205)	43.50 (174)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละ ตามเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม (ต่อ)

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	เป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม		
		ฝึกทักษะ	ประสาน ความสัมพันธ์	ผ่อนคลาย
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์	5.50 (22)	76.25 (305)	18.25 (73)
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และ ความสุขสงบ	14.25 (57)	27.50 (110)	58.25 (233)
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพ และสมรรถภาพ	20.50 (82)	25.75 (103)	53.75 (215)

*ในวงเล็บเป็นจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีเป้าหมายในการประสานความสัมพันธ์ จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 77.00 ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการทางสังคม

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละ ตามระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ระยะเวลา			
		ทุกวัน	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 ครั้ง/ สัปดาห์	เดือนละ ครั้ง
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและ กีฬา เพื่อการแข่งขัน	9.00 (36)	21.50 (86)	21.25 (85)	48.25 (193)
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรม	4.00 (16)	27.00 (108)	21.50 (86)	47.50 (190)
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้า จังหวะ	5.50 (22)	37.25 (149)	25.00 (100)	32.25 (129)
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร	5.25 (21)	14.25 (57)	17.00 (68)	63.50 (254)
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก	13.25 (53)	33.75 (135)	21.50 (86)	31.50 (126)
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง	10.25 (41)	35.75 (143)	24.25 (97)	29.75 (119)

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละ ตามระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม (ต่อ)

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ระยะเวลา			
		ทุกวัน	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 ครั้ง/ สัปดาห์	เดือนละ ครั้ง
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง	3.25 (13)	13.50 (54)	15.00 (60)	68.25 (273)
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม	7.00 (28)	17.25 (69)	19.75 (79)	56.00 (224)
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ	3.50 (14)	23.25 (93)	17.75 (71)	55.50 (222)
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	15.25 (61)	27.00 (108)	22.25 (89)	35.50 (142)
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร	6.50 (26)	18.50 (74)	15.50 (62)	59.50 (238)
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา	3.75 (15)	16.75 (67)	13.50 (54)	66.00 (264)
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษยสัมพันธ์	10.75 (43)	28.50 (114)	23.75 (95)	37.00 (148)
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และ ความสุขสงบ	16.25 (65)	31.75 (127)	22.50 (90)	29.50 (118)
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพ และสมรรถภาพ	19.50 (78)	27.25 (109)	22.75 (91)	30.50 (122)

*ในวงเล็บเป็นจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม เดือนละครั้ง จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 68.25 ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตาม
วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการด้านสรีระพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสรีระพื้นฐาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความ ต้องการ
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการมีรูปร่าง ที่สมส่วน	3.83	1.00	มาก
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการมีสุขภาพ ดี แจ่มใส ปราศจากความกังวล	4.11	0.89	มาก
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการฟื้นฟู สุขภาพ	3.87	1.01	มาก
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการให้รูปร่าง ใหญ่ขึ้น (สร้างกล้ามเนื้อ)	3.06	1.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการ
กิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ด้านสรีระพื้นฐานในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ อยู่ใน
ระดับมาก ยกเว้นประเด็นท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการให้รูปร่างใหญ่ขึ้น (สร้าง
กล้ามเนื้อ) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตาม
วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านความปลอดภัย และมั่นคง

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านความปลอดภัย และมั่นคง	\bar{X}	S.D.	ระดับความ ต้องการ
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อเตรียมสภาพ ร่างกายให้พร้อมกับการดำเนินชีวิตหรือเผชิญกับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น	3.78	0.98	มาก
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการพัฒนา สุขภาพจิต	3.78	0.96	มาก
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์	3.88	0.93	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความต้องการกิจกรรม
นันทนาการตามวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัย และมั่นคงอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตาม
วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านความรักและเป็นเจ้าของ

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านความรักและเป็นเจ้าของ	\bar{X}	S.D.	ระดับความ ต้องการ
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับจาก สมาชิกในกลุ่ม	3.26	1.01	ปานกลาง
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อได้รับคำชื่นชม จากสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม	3.04	1.04	ปานกลาง
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมความ เข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรต่างกลุ่มงาน	3.63	0.99	มาก

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความต้องการกิจกรรม
นันทนาการตามวัตถุประสงค์ด้านความรักและความเป็นเจ้าของส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง
ยกเว้นประเด็น ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรต่าง
กลุ่มงาน มีความต้องการในระดับมาก

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตาม
วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านการยกย่องจากผู้อื่น

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการยกย่องจากผู้อื่น	\bar{X}	S.D.	ระดับความ ต้องการ
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการพิสูจน์ ความสามารถของตนเอง	3.17	1.09	ปานกลาง
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นที่ รู้จักของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	3.20	1.04	ปานกลาง
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการได้รับคำ ยกย่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม	2.83	1.09	ปานกลาง

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับความต้องการกิจกรรม
นันทนาการตามวัตถุประสงค์ด้านการยกย่องจากผู้อื่นในระดับปานกลางในทุกประเด็น

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตาม
วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านการบรรลุถึงความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านการบรรลุถึงความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง	\bar{X}	S.D.	ระดับความ ต้องการ
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการพัฒนา ชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์	3.81	0.96	มาก
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นผู้นำใน กิจกรรมที่เข้าร่วม	2.93	1.06	ปานกลาง
ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นที่ ยอมรับจากบุคคลอื่น	2.95	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการ
กิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ด้านการบรรลุถึงความ
เข้าใจตนเองอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็น ท่านเข้าร่วมกิจกรรม
นันทนาการเพื่อต้องการพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ มีความต้องการในระดับมาก

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ของผู้ตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
มีผู้นำกิจกรรมนันทนาการเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ	3.21	1.12	ปานกลาง
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใช้บริการ	3.42	1.05	มาก
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีความรู้ความสามารถ	3.41	1.03	มาก
มีความคิดสร้างสรรค์	3.41	1.03	มาก
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.44	1.03	มาก
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม	3.42	1.02	มาก
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่	3.49	1.03	มาก
ผู้นำกิจกรรมนันทนาการแต่งกายเหมาะสม	3.50	.94	มาก
มีบุคลากรดูแลความปลอดภัยเพียงพอ	3.44	1.05	มาก
มีบุคลากรให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการ	3.31	1.07	ปานกลาง
ประเภทต่าง ๆ	3.31	1.07	ปานกลาง
บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ	3.48	1.07	มาก

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการด้านบุคลากรผู้ให้บริการส่วนใหญ่ในระดับมาก ยกเว้นประเด็นมีผู้นำกิจกรรมนันทนาการเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ และประเด็นมีบุคลากรให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.44	1.17	มาก
สถานที่จัดมีความเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น	3.35	1.09	ปานกลาง
สถานที่จัดสามารถจัดกิจกรรมได้หลายประเภท	3.30	1.11	ปานกลาง
สถานที่จัดมีความปลอดภัยและเหมาะสม	3.39	1.11	ปานกลาง
มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.30	1.18	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็นด้านมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการด้านการจัดและการดำเนินการ

ด้านการจัดและการดำเนินการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
ระยะเวลาที่เปิดให้บริการมีความเหมาะสม	3.33	1.01	ปานกลาง
มีการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการอย่างเหมาะสม	3.28	1.06	ปานกลาง
มีการสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้ร่วมงาน	3.22	1.08	ปานกลาง
มีการจัดกิจกรรมนันทนาการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ	3.23	1.07	ปานกลาง
มีการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลา และวัฒนธรรมประเพณี	3.25	1.08	ปานกลาง
มีการสำรวจ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	3.20	1.10	ปานกลาง
การจัดแบ่งพื้นที่ในแต่ละส่วนมีความเหมาะสม	3.27	1.12	ปานกลาง
มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กัน	3.25	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการด้านการจัดและการดำเนินการในระดับปานกลางในทุกประเด็น

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ ด้านการเงินและงบประมาณ

ด้านการเงินและงบประมาณ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม			
นันทนาการอย่างเพียงพอ	3.23	1.16	ปานกลาง
เงินเบี่ยงเลี้ยงให้กับผู้นำกิจกรรมนันทนาการ	3.17	1.14	ปานกลาง
เงินสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ	3.18	1.22	ปานกลาง
เงินสนับสนุนจากผู้สนับสนุนจากผู้สนับสนุนภายนอก	2.05	1.21	น้อย
เงินสนับสนุนจากการจัดกิจกรรม	3.10	1.20	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการด้านการเงินและงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็น เงินสนับสนุนจากผู้สนับสนุนภายนอก มีความต้องการอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการกิจกรรมนันทนาการ ระหว่างเพศ

กิจกรรมนันทนาการ	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน	3.56	1.092	3.21	.999	3.392*	.015
กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนกรรม	3.20	1.011	3.25	.976	-.554	.994
กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ	3.19	1.118	3.26	1.009	-.657	.196
กิจกรรมนันทนาการละคร	2.76	.999	2.76	1.030	.049	.173
กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก	3.55	.955	3.55	.986	.000	.578
กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง	3.53	1.079	3.40	1.060	1.262	.888
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง	3.33	1.138	3.10	1.059	2.092*	.025
กิจกรรมนันทนาการทางสังคม	3.33	1.027	3.19	.874	1.468	.148
กิจกรรมนันทนาการพิเศษ	3.21	.953	3.05	.994	1.644	.732
กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)	3.14	1.045	3.09	.986	.492	.294
กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร	3.31	1.052	3.21	.953	.996*	.022
กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา	3.89	1.113	3.82	1.088	.591	.618
กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์						
มนุษย์สัมพันธ์	3.64	.920	3.57	.916	.708	.881
กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และ						
ความสุขสงบ	3.71	1.030	3.79	.990	-.792	.351
กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพ						
และสมรรถภาพ	3.81	1.078	3.82	1.080	-.093	.962

* $p \leq 0.05$

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในประเด็นกิจกรรมนันทนาการทางสังคม และกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามอายุ

กิจกรรมนันทนาการ	อายุ (N = 400)								F	p
	≤ 30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		≥ 51 ปี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา										
เพื่อการแข่งขัน	3.62	1.16	3.55	1.01	3.25	1.03	3.24	1.02	3.48*	0.02
กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนกรรม	3.15	1.04	3.20	1.04	3.22	1.01	3.32	0.88	0.44	0.72
กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ	3.27	1.07	3.19	1.23	3.19	0.96	3.27	1.07	0.18	0.91
กิจกรรมนันทนาการละคร	2.94	1.01	2.83	0.99	2.67	0.98	2.67	1.08	1.56	0.20
กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก	3.55	1.02	3.66	0.97	3.49	0.96	3.54	0.94	0.53	0.66
กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง	3.45	1.09	3.81	0.99	3.34	1.02	3.37	1.15	3.85*	0.01
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง	3.49	1.03	3.23	1.19	3.12	1.03	3.10	1.18	2.43	0.07
กิจกรรมนันทนาการทางสังคม	3.54	0.89	3.30	1.01	3.07	0.95	3.26	0.91	4.40*	0.00
กิจกรรมนันทนาการพิเศษ	3.40	0.97	3.03	0.94	3.00	0.93	3.16	1.04	3.40*	0.02
กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่านพูดเขียน)	3.43	0.99	3.16	0.97	2.97	1.00	3.00	1.05	4.08*	0.01
กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร	3.50	1.11	3.40	0.99	3.11	0.97	3.14	0.92	3.67*	0.01

ตารางที่ 23 (ต่อ) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามอายุ

กิจกรรมนันทนาการ	อายุ (N = 400)								F	p
	≤ 30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		≥ 51 ปี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา	3.91	1.07	3.95	1.03	3.76	1.13	3.86	1.13	0.64	0.59
กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์	3.71	0.91	3.69	0.89	3.49	0.88	3.62	0.99	1.38	0.25
กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสนุกสนาน	3.76	1.01	3.85	0.94	3.66	1.04	3.79	1.02	0.67	0.57
กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและ สมรรถภาพ	3.76	1.10	3.98	0.95	3.77	1.09	3.77	1.15	0.78	0.50

*p < 0.05

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในหัวข้อกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน หัวข้อกิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง หัวข้อกิจกรรมนันทนาการทางสังคม หัวข้อกิจกรรมนันทนาการพิเศษ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) หัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้การเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยวิธี LSD (Least Significant Different) ได้ผลดังตารางที่ 24 - 29

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	≤ 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	≥ 51 ปี
≤ 30 ปี	3.62	-	0.07	0.38*	0.38*
31 - 40 ปี	3.55	-	-	0.30*	0.31
41 - 50 ปี	3.25	-	-	-	0.01
≥ 51 ปี	3.24	-	-	-	-

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา และกีฬาเพื่อการแข่งขันแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี และอายุ 51 ปี หรือมากกว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31 – 40 ปี มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา และกีฬาเพื่อการแข่งขัน แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	≤ 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	≥ 51 ปี
≤ 30 ปี	3.45	-	-0.36*	0.12	0.08
31 - 40 ปี	3.81	-	-	0.48*	0.44*
41 - 50 ปี	3.34	-	-	-	-0.03
≥ 51 ปี	3.37	-	-	-	-

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31 – 40 ปี

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31 – 40 ปี มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี และอายุ 51 ปี หรือมากกว่า

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการทางสังคม จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	≤ 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	≥ 51 ปี
≤ 30 ปี	3.54	-	0.24	0.47*	0.28
31 - 40 ปี	3.30	-	-	0.23	0.04
41 - 50 ปี	3.07	-	-	-	-0.19
≥ 51 ปี	3.26	-	-	-	-

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการทางสังคม แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการพิเศษ จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	≤ 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	≥ 51 ปี
≤ 30 ปี	3.40	-	0.38*	0.40*	0.24
31 - 40 ปี	3.03	-	-	0.02	-0.14
41 - 50 ปี	3.00	-	-	-	-0.16
≥ 51 ปี	3.16	-	-	-	-

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการพิเศษ แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31 – 40 ปี

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน) จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	≤ 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	≥ 51 ปี
≤ 30 ปี	3.43	-	0.26	0.45*	0.43*
31 - 40 ปี	3.16	-		0.19	0.16
41 - 50 ปี	2.97	-			-0.03
≥ 51 ปี	3.00	-	-	-	-

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน) แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี และอายุ 51 ปี หรือมากกว่า

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	≤ 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	≥ 51 ปี
≤ 30 ปี	3.50	-	0.10	0.39*	0.36*
31 - 40 ปี	3.40	-	-	0.29*	0.26
41 - 50 ปี	3.11	-	-	-	-0.03
≥ 51 ปี	3.14	-	-	-	-

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี และอายุ 51 ปี หรือมากกว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31 – 40 ปี มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41 – 50 ปี

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่กิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามตำแหน่ง

กิจกรรมนันทนาการ	ตำแหน่ง (N = 400)						F	p
	ลูกจ้างชั่วคราว		ลูกจ้างประจำ		ข้าราชการ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา								
เพื่อการแข่งขัน	3.80	1.15	3.27	1.11	3.34	1.01	4.82*	0.01
กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนศิลป์	3.37	1.15	3.20	0.97	3.20	0.97	0.67	0.51
กิจกรรมนันทนาการเดินป่าและกิจกรรมเข้า								
จังหวัด	3.29	1.14	3.28	1.02	3.19	1.07	0.34	0.71
กิจกรรมนันทนาการละคร	2.96	1.06	2.95	0.97	2.66	1.01	3.78*	0.02
กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก	3.59	1.00	3.40	0.94	3.59	0.97	1.30	0.27
กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง	3.63	1.15	3.41	1.15	3.45	1.03	0.74	0.48
กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง	3.63	1.04	3.07	1.13	3.17	1.09	4.50*	0.01
กิจกรรมนันทนาการทางสังคม	3.73	0.83	3.14	1.00	3.20	0.94	7.47*	0.00
กิจกรรมนันทนาการพิเศษ	3.61	0.98	3.05	1.00	3.06	0.94	7.39*	0.00
กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่านพูด เขียน)	3.25	1.13	3.07	1.00	3.09	1.00	0.61	0.55
กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร	3.80	0.98	3.12	0.90	3.19	1.01	9.25*	0.00

ตารางที่ 30 (ต่อ) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการกิจกรรมนันทนาการ จำแนกตามตำแหน่ง

กิจกรรมนันทนาการ	ตำแหน่ง (N = 400)						F	p
	ลูกจ้างชั่วคราว		ลูกจ้างประจำ		ข้าราชการ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา	3.76	1.16	3.67	1.00	3.93	1.11	1.92	0.15
กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์	3.76	0.81	3.67	0.97	3.55	0.92	1.40	0.25
กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุข สงบ	3.82	0.89	3.56	1.06	3.79	1.01	1.91	0.15
กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและ สมรรถภาพ	3.86	1.13	3.60	1.04	3.86	1.07	1.85	0.16

*P < 0.05

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมนันทนาการในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน พบว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน กิจกรรมนันทนาการละคร กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง กิจกรรมนันทนาการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการพิเศษ กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผู้ตอบแบบสอบถามตามตำแหน่ง พบว่า มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้การเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยวิธี LSD (Least Significant Different) ได้ผลดังตารางที่ 31 - 36

ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการหัวข้อกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	\bar{X}	ลูกจ้างชั่วคราว	ลูกจ้างประจำ	ข้าราชการ
ลูกจ้างชั่วคราว	3.80	-	0.53*	0.47*
ลูกจ้างประจำ	3.27	-	-	-0.06
ข้าราชการ	3.34	-	-	-

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา และกีฬาเพื่อการแข่งขัน แตกต่างจากลูกจ้างประจำ และข้าราชการ

ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการละคร จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	\bar{X}	ลูกจ้างชั่วคราว	ลูกจ้างประจำ	ข้าราชการ
ลูกจ้างชั่วคราว	2.96	-	0.01	0.30
ลูกจ้างประจำ	2.95	-	-	0.29*
ข้าราชการ	2.66	-	-	-

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งลูกจ้างประจำ มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการละคร แตกต่างจากข้าราชการ

ตารางที่ 33 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	\bar{X}	ลูกจ้างชั่วคราว	ลูกจ้างประจำ	ข้าราชการ
ลูกจ้างชั่วคราว	3.63	-	0.55*	0.46*
ลูกจ้างประจำ	3.07	-	-	-0.10
ข้าราชการ	3.17	-	-	-

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง แตกต่างจากลูกจ้างประจำ และข้าราชการ

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการทางสังคม จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	\bar{X}	ลูกจ้างชั่วคราว	ลูกจ้างประจำ	ข้าราชการ
ลูกจ้างชั่วคราว	3.73	-	0.59*	0.52*
ลูกจ้างประจำ	3.14	-	-	-0.07
ข้าราชการ	3.20	-	-	-

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการทางสังคม แตกต่างจากลูกจ้างประจำ และข้าราชการ

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการพิเศษ จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	\bar{X}	ลูกจ้างชั่วคราว	ลูกจ้างประจำ	ข้าราชการ
ลูกจ้างชั่วคราว	3.61	-	0.56*	0.55*
ลูกจ้างประจำ	3.05	-	-	-0.01
ข้าราชการ	3.06	-	-	-

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการพิเศษ แตกต่างจากลูกจ้างประจำ และข้าราชการ

ตารางที่ 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธี LSD ในความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	\bar{X}	ลูกจ้างชั่วคราว	ลูกจ้างประจำ	ข้าราชการ
ลูกจ้างชั่วคราว	3.80	-	0.68*	0.61*
พนักงานราชการ	0.00	-	-	-
ลูกจ้างประจำ	3.12	-	-	-0.07
ข้าราชการ	3.19	-	-	-

จากตารางที่ 36 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร แตกต่างจากลูกจ้างประจำ และข้าราชการ

ส่วนที่ 4 ผลการสัมภาษณ์

1. บุคลากรคนที่ 1

คำถาม ท่านคิดว่า สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไรบ้าง

คำตอบ มีในรูปแบบกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น เปตอง สวนหย่อมที่จัดให้เป็นที่ออกกำลังกายให้บุคลากรเข้าไปออกกำลังกาย เต็นแอโรบิก เป็นต้น แต่รูปแบบของการจัดกิจกรรมอาจจะไม่ครอบคลุมถึงวัยของบุคลากรบางคน การวางแผนของ สพฐ. อาจจะไม่ครอบคลุมถึงวัยของบุคลากรใน สพฐ. ที่อาจจะเข้าร่วมได้ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมนันทนาการที่เหมือนกับการจัดสัมมนา/ละลายพฤติกรรมแต่อาจจะไม่ตรงตามความต้องการของบุคลากรทั้งหมด

คำถาม ท่านคิดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สพฐ. เพราะเหตุใด

คำตอบ คือ ความไม่ให้ความร่วมมือของบุคลากร เนื่องด้วยวัยของบุคลากรใน สพฐ. อาจจะมีอายุสูงบ้าง เช่น การจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมถ้าบุคลากรที่เข้าร่วมมีอายุสูง เช่น เวลาถูก-นั่ง ก็จะไม่สะดวกที่จะทำการไม่ให้ความร่วมมือจึงเกิดขึ้น กิจกรรมนันทนาการนั้นก็จะมีประสพผลสำเร็จตามที่ผู้จัดต้องการ

คำถาม ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

คำตอบ กิจกรรมนันทนาการประเภททัศนศึกษา คือ ไปดูสถานที่ พาไปดูงาน ไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่จะเน้นเกี่ยวกับเรื่องการเดินทาง โดยการนั่งรถไปและก็เข้าไปชมในสถานที่นั้น ๆ โดยตรง ซึ่งก็จะเกิดความสะดวกสบายในการเดินทางมากขึ้น แต่ถ้าไปเป็นกลางแจ้ง พร้อมที่ต้องใช้กำลังร่างกาย มันก็อาจจะไม่เหมาะสมกับวัยของบุคลากร เพราะเด็กรุ่นใหม่ใน สพฐ. มีน้อย
ด้านงบประมาณ มีผลอย่างสูงเพราะเนื่องจากผู้บริหารไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของจุดนี้ถ้าไม่พอก็จะไม่เกิดผลในการเข้าร่วม

2. บุคลากรคนที่ 2

คำถาม ท่านคิดว่า สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไรบ้าง

คำตอบ ถ้าพูดถึงนันทนาการใน สพฐ. ก็จะเป็นรูปแบบเดิม ๆ ถ้าวางแผนในจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบใหม่ ๆ ก็ถึงพูดได้ว่าแทบจะไม่มีเลยด้วยซ้ำ เพราะว่ารูปแบบเดิม ๆ ที่จัดกัน

ก็คือ อย่างเช่นในวันสำคัญ วันกีฬาข้าราชการพลเรือนก็ไปร่วมแต่จะส่งตัวแทนกระทรวงไปร่วมแข่งขันกีฬาข้าราชการพลเรือน วันสำคัญ วันสงกรานต์ วันปีใหม่ ก็เป็นกิจกรรมเกมนันทนาการ เกมสเบ็ดเตล็ดที่เน้นความสนุกสนานก็ทำในรูปแบบของกระทรวงเป็นภาพใหญ่ ๆ แต่ในส่วนของ สพฐ.เองจะไม่ค่อยมี ถ้ามีก็จะเป็นปีใหม่เท่าที่มีอยู่ สพฐ. ก็ไม่ได้เป็นผู้กำหนดเอง อย่างเช่น การไปสัมมนา (O.D) สำนัทย่อย ๆ ใน สพฐ. ก็เป็นผู้คิดรูปแบบเสนอผู้บริหารขึ้นไปก็ต่างคนต่างทำว่า สำนักไหนไปที่ไหน จัดกิจกรรมในลักษณะใด ซึ่งไม่ได้เป็นแผนการ สพฐ. โดยตรง แต่ว่าเป็นแค่แผนตามสำนัก ๆ

คำถาม ท่านคิดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สพฐ.

เพราะเหตุใด

คำตอบ อย่างแรกมองว่าภารกิจงานของ สพฐ. เป็นองค์กรใหญ่เพราะฉะนั้นงานที่ทำอยู่ภาระหน้าที่ของแต่ละคนก็จะมากตามไปด้วย เพราะฉะนั้นหลายคนก็อาจจะไม่ได้ไป ไปไม่ครบทุกคนเวลาที่มีการจัดหรือว่าบางคนก็ติดราชการก็อาจจะไม่ได้เข้าไปร่วม ถ้าทาง สพฐ.จัดแล้วมีบุคลากรเข้าไปร่วมน้อยในครั้งต่อไปก็มีส่วนที่จะทำให้การจัดกิจกรรมลดน้อยลง ซึ่งการจัดกิจกรรมของ สพฐ.ก็จะเป็นแต่รูปแบบเดิม ๆ โดยไม่มีอะไรแตกต่างหรือแปลกใหม่เหมือนกับที่อื่นคือ จัดแบบเดิมจัดเฉพาะวันสำคัญ ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ก็อยากจะให้มีกิจกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นเพื่อที่จะได้ดึงดูดหรือเกิดความรู้สึกอยากเข้าร่วม คือ อยากจะให้กิจกรรมในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้ดึงดูดหรือเกิดความรู้สึกอยากเข้าร่วม คืออยากให้อัดในภาพรวมของ สพฐ. นอกเหนือจากเทศกาล เช่นปีใหม่ อยากให้มีช่วงนันทนาการ เช่น กีฬา สี่ เหมือนกับรัฐวิสาหกิจ โดยการแข่งขันกันระหว่างสำนักต่าง ๆ ใน สพฐ.เอง เพื่อที่จะได้รู้จักกันมากขึ้น

คำถาม ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

คำตอบ กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา เน้นการสร้างควมสามัคคี เป็นเกี่ยวกับเกมกีฬากลางแจ้ง แต่ก็ต้องดูถึงเวลาจัดควรมีการแข่งขันบุคลากรออกเป็นช่วงอายุ เพศ ให้เหมาะสมในเกมกีฬาอย่างเดียวซึ่งอาจจะมีเกมเบ็ดเตล็ด เช่น กินวิบาก เกมกีฬาพื้นบ้าน บ้างก็ได้ เพื่อเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้นแล้วก็สร้างรางวัลเพื่อให้เป็นแรงจูงใจ ซึ่งรางวัลอาจไม่ค่อยมีมูลค่าแต่มีคุณค่า ส่วนด้านการจัดการ เป็นเรื่องของผู้บริหารว่าจะให้ใครเป็นผู้จัด จัดที่ไหน ต้องดูกิจกรรมกับสถานที่ว่างที่ใดเหมาะสม และ ด้านงบประมาณ กิจกรรมที่จัดแบบเดิม ๆ ก็ไม่ได้ใช้งบประมาณมาก แต่อยากให้เปลี่ยนรูปแบบของการจัดกิจกรรมบ้าง

3. บุคลากรคนที่ 3

คำถาม ท่านคิดว่า สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไรบ้าง

คำตอบ ถ้ามีก็จะดี จะได้รู้การใช้งบประมาณที่แน่นอนชัดเจน ทางตัวกิจกรรมก็จะมีความหลากหลาย จะได้มีความคิดหลากหลาย แล้วจะได้ตรงตามจุดประสงค์ (วัตถุประสงค์) ของผู้ให้บริการและรับบริการ (ทางผู้จัดและทางบุคลากรที่อยู่ใน สพฐ.) ทุกวันนี้ที่มีอยู่ก็คือไม่มีการวางแผน จัดแบบตามใจชอบ ไม่มีการตายตัว ไม่มีงบประมาณที่จะมารองรับ ที่มีแผนก็เห็นด้วย เพราะจะได้เตรียมวางแผนมีการกำหนดงบประมาณ เมื่อมีแผนเราก็จะรู้ว่ากิจกรรมมีอะไร วางแผนล่วงหน้า กิจกรรมที่จะทำดีไหม สิ่งที่ยากได้คือ อยากให้มีการวางแผนบ้าง งบประมาณจะได้รู้แน่นอน/ชัดเจน ตามเป้าหมาย

คำถาม ท่านคิดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สพฐ. เพราะเหตุใด

คำตอบ นโยบายของระดับผู้บริหาร เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ก็จะทำให้ความต่อเนื่องขาดหายไป อย่างเช่น หลักสูตรการศึกษาการเรียน การสอน ก็จะมีการเปลี่ยนอยู่ตลอด ไม่แน่นอน เพราะเนื่องจากมีการเปลี่ยนระดับผู้บริหาร เปลี่ยนบ่อย ก็จึงทำให้มีอุปสรรค ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับสูง กับผู้ปฏิบัติ เกิดช่องว่างเพิ่มมากขึ้น ซึ่งไม่เหมือนกับสมัยก่อน คือ มองแค่ตัวเองไปได้ก็จะไป ไม่มีการดึงระดับล่างไปด้วย ปัญหา คือ ความห่าง คือ ปัญหาของการปฏิรูปทางการศึกษา ความสัมพันธ์ไม่ลึกซึ้ง วัฒนธรรมไม่เหมือนเดิม ในขณะที่มารวมเป็น สพฐ. ซึ่งถ้าเป็นคนรุ่นใหม่ก็ ok. แต่ในช่วงนี้มีคนรุ่นเก่าเยอะ ก็เป็นต้นเหตุว่าความคิดเห็นไม่เหมือนกัน คนรุ่นเก่าก็เริ่มหายไป แต่คนรุ่นใหม่ ๆ เพิ่งเริ่มเข้ามา ความต่อเนื่องก็เลยไม่มี

คำถาม ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

คำตอบ กิจกรรมประเภทสร้างความสัมพันธ์ ที่ให้ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมจริง ๆ ไม่ใช่ว่าลงมาแป๊บเดียวแล้วก็ไป เปิดงานเสร็จแล้วก็ไป มาอีกที่ตอนปิดงาน ความสัมพันธ์ภาพรวมของ สพฐ. ก็เลยมีน้อย แล้วก็ส่วนของงบประมาณก็ไม่ค่อยมี เพราะต้องนำไปใช้เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งถ้านำเงินมาลงในรูปของกิจกรรมนันทนาการมากก็ไม่ได้ เนื่องจากทุกวันนี้เด็กด้อยโอกาสก็เยอะ ซึ่งปัญหาที่มีก็มาจากเรื่องของงบประมาณส่วนหนึ่ง “เราคิดได้ ฝันได้ แต่ทำไม่ได้” เนื่องจากงบประมาณเรามีข้อจำกัด

4. บุคลากรคนที่ 4

คำถาม ท่านคิดว่า สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไรบ้าง

คำตอบ มีแต่การจัดกิจกรรมนันทนาการในเรื่องของความสามัคคี สร้างความสัมพันธ์ให้มีส่วนร่วมในเรื่องของการเล่นกีฬาร่วมกันในระดับกระทรวง แล้วก็มีการเรียกทุกคนเข้าไปรวมกลุ่มกันแล้วทำกิจกรรมร่วมกัน เสริมสร้างความสามัคคีเหมือนกับการละลายพฤติกรรม

คำถาม ท่านคิดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สพฐ. เพราะเหตุใด

คำตอบ ปัญหาอยู่ที่บุคคลกับเวลาไม่ตรงกัน บุคคลไม่ว่าง อายุเยอะแล้วไม่ยอมเข้าร่วมเล่นด้วย ช่วงอายุของบุคลากรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับระยะเวลาที่จัด ตรงกับระยะเวลาที่บุคลากรมีงานเยอะบุคลากรก็จะไม่เข้าร่วม มันก็จะทำให้เสียโอกาสเนื่องจากจัดแล้วแต่ไม่มีบุคลากรเข้าร่วม

คำถาม ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

คำตอบ มีเยอะ แต่ทำไม่ได้ ต้องการกิจกรรมอาสาสมัคร ต้องการไปช่วยโรงเรียนบ้าง ช่วยท้องถิ่นบ้าง คิดว่าในอนาคตเป็นไปได้ถ้าหากผู้บริหารเห็นชอบด้วย ถ้าทาง สพฐ. เขียนเสนอคงไม่มี ต้องดูทางผู้ใหญ่ว่าอยากเล่นอะไร ก็คือจะให้สำนักต่าง ๆ จัดกิจกรรมนันทนาการพวกนี้ให้เข้ามาสอดคล้องกับตัวนโยบายก็คือจะต้องแล้วแต่ขึ้นอยู่กับตัวของผู้บริหารของรัฐบาลด้วย อย่างเช่น ครั้งที่แล้วไปปลูกป่าชายเลน ก็คือมีตัวนโยบายมาว่าให้ช่วยกันรักษาป่าชายเลน ก็คือจะต้องจัดให้บุคลากรไปร่วมปลูกป่า สรุปก็คือต้องรอดูนโยบายจากรัฐบาลและกึ่งนโยบายจากระดับผู้บริหาร แล้วถึงจะโยงมาถึงเรา พร้อมทั้งงบประมาณเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ถ้าในทางกลับกันถ้าจากเราออกไปสู่ระดับผู้บริหารก็ต้องมีการชี้แนะเยอะว่าทำไมเราต้องไป โดยสรุปก็คือ การจัดกิจกรรมก็ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐ นโยบายของผู้บริหารเป็นหลัก ซึ่งเราไม่สามารถเป็นผู้กำหนดได้

5. บุคลากรคนที่ 5

คำถาม ท่านคิดว่า สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไรบ้าง

คำตอบ ถ้าเรื่องจริงในขณะนี้ สพฐ. ไม่มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมนันทนาการเลย ทั้ง ๆ ที่ สพฐ. มีสำนักเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ แต่เค้าจะไปเน้นในเรื่องของเด็กของโรงเรียนมากกว่า โดยไม่เน้นในเรื่องของบุคลากร ซึ่งจริง ๆ แล้วบุคลากรของเราก็จะมีทั้งคนที่

อายุต่างกัน รูปร่างต่างกัน บางคนก็อาจมีโรคประจำตัวที่ต่างกันไป ซึ่งถ้าเค้ามารักษาความ ต้องการจริง ๆ อย่างพื้นที่ใน สฟฐ. ก็มีมากมาย จะนำมาทำฟิตเนสก็ได้ เพราะเนื่องจากบางคนมี รูปร่างอ้วน มีโรคภัย เนื่องจากเรามีการตรวจสุขภาพทุกปี เราก็จะเห็นได้ว่าแต่ละคนมีปัญหา เรื่องไขมัน คอเลสเตอรอล เบาหวาน ความดัน โรคอ้วน ซึ่งมีสาเหตุต่าง ๆ นา ๆ แล้วก็จะมีการ แนะนำอันดับแรก คือ การออกกำลังกาย เรื่องทานอาหาร ส่วนมากก็จะเน้น 2 อย่างนี้

คำถาม ท่านคิดว่าปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สฟฐ. เพราะเหตุใด

คำตอบ อย่างแรกคือ ไม่มีเวลา สอง ไม่มีสถานที่จัด แต่ถ้า สฟฐ. เราเสียสละเวลา อาทิตย์ละครั้ง ครั้งละ 1-2 ชั่วโมง จะเป็นวันไหนก็ได้ เป็นช่วงเย็นก็ได้ จัดเต้นแอโรบิค ตามที่เค้ามี่ ตามที่ต่าง ๆ เนื่องจากเรามีพื้นที่อยู่แล้ว สวัสดิการเราก็มีเงินสวัสดิการ โดยการจ้างครูสอนเต้น แอโรบิคมา หรือไม่ก็มีการรับสมัครพวกเขา เข้ามาเป็นสมาชิก อาจจะมีค่าใช้จ่ายในการสมัครแล้ว ก็มาจ้างครูสอน แล้วก็จัดหาเครื่องออกกำลังกาย ก็จะทำให้สุขภาพของบุคลากรมีความเป็นอยู่ที่ ดีขึ้น เพราะเราสามารถดูได้จากผลการตรวจสุขภาพประจำปี นอกจากสุขภาพร่างกายจะดีขึ้น แล้วนั้น ยังส่งผลให้สุขภาพจิตดีตามด้วย เมื่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีแล้วก็ยอมส่งผลให้ การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำถาม ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

คำตอบ กิจกรรมนันทนาการเกี่ยวกับการออกกำลังกาย กีฬา คือ การแข่งขันแบบ สนุกสนาน ได้ออกกำลังกายเหมือนย้อนไปในสมัยเด็ก ๆ อาจจะมีแข่งเดือนละครั้ง เอาเป็นศุกร์ สุดท้ายของเดือน โดยแบ่งเป็นสำนัก ๆ มีเสื้อประจำสำนัก มีกองเชียร์ เนื่องจากบุคลากรที่ ปฏิบัติงานก็จะมีแต่วิชาการ ก็นำกิจกรรมนี้เข้ามาเพื่อเป็นส่วนในการผ่อนคลายความตึงเครียด จากภาระงานที่ทำอยู่ประจำวัน แล้วยังเป็นการละลายพฤติกรรมอีกด้วย ความเป็นไปได้ใน อนาคต ถ้าทุกคนให้ความร่วมมือก็น่าที่จะประสบผลสำเร็จ เนื่องจาก “ถ้าลูกน้องต้องการแล้วมี หรือว่าหัวหน้าจะขัด”

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ” เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษา บุคลากรสายปฏิบัติงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้ศึกษามีการสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการศึกษาดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัย เมื่อจำแนกตามเพศ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่า ๆ กัน เป็นเพศชาย จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเป็นเพศหญิงจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมา มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23 มีอายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 มีตำแหน่งเป็นข้าราชการ จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมา มีตำแหน่งลูกจ้างประจำ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 มีตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 ตำแหน่งพนักงานราชการ ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม มีสถานภาพโสด จำนวน 192คน คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42 มีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 มีสถานภาพหม้าย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.25 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001 - 50,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 มีระดับการศึกษา ในระดับปริญญาตรี จำนวน

234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมา ระดับปริญญาโท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19 ระดับปวส. จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ระดับต่ำกว่า ปวส. จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ระดับปริญญาเอก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 อื่น ๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 มีที่พักอาศัยปัจจุบัน อยู่กรุงเทพฯ จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 รองลงมา อยู่ปริมณฑล จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 อยู่ต่างจังหวัด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความต้องการกิจกรรมนันทนาการ

จากการวิจัย ระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้น กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์มนุษย์สัมพันธ์ กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสนุกสนาน กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพอยู่ในระดับมาก

ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามชนิดของกิจกรรมนันทนาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมชนิดที่มกกลางแจ้ง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์

ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามเป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีเป้าหมายในการประสานความสัมพันธ์ ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการทางสังคม

ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการตามระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมเดือนละครั้ง ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง

ระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับ มาก และปานกลาง เท่ากัน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อการจัดการกิจกรรม นันทนาการ

จากการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการ กิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง และมีระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรม นันทนาการ ระดับมาก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ คือ ผู้นำกิจกรรมนันทนาการแต่งกายเหมาะสม รองลงมา คือ ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการกิจกรรม นันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในหัวข้อกิจกรรม นันทนาการทางสังคม และหัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร โดยที่เพศชาย ($\bar{X} = 3.33$) ให้ความเห็นว่า ต้องการกิจกรรมนันทนาการทางสังคม มากกว่า เพศหญิง ($\bar{X} = 3.19$) และ เพศชาย ($\bar{X} = 3.31$) ให้ความเห็นว่า ต้องการกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร มากกว่า เพศหญิง ($\bar{X} = 3.21$)

แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการกิจกรรม นันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในกิจกรรม นันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง กิจกรรมนันทนาการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการพิเศษ กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่านพุด เขียน) และกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร

แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความต้องการกิจกรรม นันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในกิจกรรม นันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน กิจกรรมนันทนาการละคร กิจกรรม นันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง กิจกรรมนันทนาการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการพิเศษ กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการบันทึกเสียงมาเปิดฟัง และวิเคราะห์การจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นำมาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สพฐ. มีการวางแผนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่อย่างไรบ้าง

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ไม่มีการวางแผน กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมในรูปแบบเดิม ไม่มีความแปลกใหม่ กิจกรรมจะเป็นในรูปแบบของผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเท่านั้นไม่ได้มาจากความต้องการโดยตรงของบุคลากรใน สพฐ. แต่ทุกวันนี้ที่มีคือ ไม่มีการวางแผน ตายตัว ไม่มีงบประมาณที่จะมารองรับ จึงอยากให้ทาง สพฐ. มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมนันทนาการให้ตายตัว พร้อมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณให้ตรงตามแผนที่จัด เพื่อจะได้จัดกิจกรรมนันทนาการออกมาให้ตรงตามความต้องการของบุคลากรเพื่อจะได้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการใน สพฐ. เพราะเหตุใด

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า สพฐ. เป็นองค์กรใหญ่เพราะฉะนั้นงานที่ทำอยู่ภาระหน้าที่ของแต่ละคนก็จะมากตามไปด้วย เพราะฉะนั้นหลายคนก็อาจจะไม่ได้ไป ไปไม่ครบทุกคนเวลาที่มีการจัดหรือว่าบางคนก็ติดราชการก็อาจจะไม่ได้เข้าไปร่วม ถ้าทาง สพฐ. จัดแล้วมีบุคลากรเข้าไปร่วมน้อยในครั้งต่อไปก็มีส่วนที่จะทำให้การจัดกิจกรรมลดน้อยลง พร้อมทั้งผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมนันทนาการ และไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม

3. ประเภทกิจกรรมนันทนาการที่ท่านต้องการเป็นประเภทใด อย่างไร

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ต้องการให้มีกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบใหม่ ๆ ไม่ซ้ำกันกับแบบเดิมที่มีการจัดอยู่ กิจกรรมที่ต้องการจึงเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา เน้นการสร้างควมสามัคคี เป็นเกี่ยวกับเกมกีฬากลางแจ้ง แต่ก็ต้องดูถึงเวลาจัดควรมีการแข่งขันบุคลากรออกเป็นช่วงอายุ เพศ ให้เหมาะสมในเกมกีฬาอย่างเดียวซึ่งอาจจะมีเกมเบ็ดเตล็ด เช่น กินวิบาก เกมกีฬาพื้นบ้าน บ้างก็ได้ เพื่อเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น แล้วก็สร้างรางวัลเพื่อให้เป็นแรงจูงใจ ซึ่งรางวัลอาจไม่ค่อมมีมูลค่าแต่มีคุณค่า ส่วนด้านการจัดการ เป็นเรื่องของผู้บริหารว่าจะให้ใครเป็นผู้จัด จัดที่ไหน ต้องดูกิจกรรมกับสถานที่ว่างที่ใดเหมาะสม และ ด้านงบประมาณ กิจกรรมที่จัดแบบเดิม ๆ ก็ไม่ได้ใช้งบประมาณมาก แต่อยากให้เกิดรูปแบบของการจัดกิจกรรมบ้าง

แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ควรมีการจัดผู้นำกิจกรรมนันทนาการในสำนักงานโดยผู้นำนันทนาการนั้นควรมีความรู้ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใช้บริการ และมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ซึ่งอาจมีการว่าจ้างผู้นำนันทนาการที่มีประสบการณ์เพื่อเป็นนักนันทนาการในหน่วยงานเพื่อความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมนันทนาการทั้งหมด

2. ด้านการจัดการและดำเนินงาน เนื่องจากในสำนักงานยังขาดการจัดกิจกรรมนันทนาการ ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ มากขึ้น รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการก็ควรมีระยะเวลาที่เปิดให้บริการในเวลาที่เหมาะสม และมีการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งมีการจัดแบ่งพื้นที่เพื่อการบริหารภายในสำนักงานและตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดกิจกรรมนันทนาการโดยเฉพาะ

3. ด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อทำกิจกรรมนันทนาการ โดยเริ่มจากจัดสถานที่แยกเฉพาะ และจัดวัสดุอุปกรณ์ให้มีความทันสมัย เหมาะสมปลอดภัย และดึงดูดให้บุคลากรเข้าไปใช้บริการ นอกจากนี้ยังควรมีการจัดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้เพียงพอกับความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากรด้วย

4. ด้านการเงินและงบประมาณ ขาดการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างเพียงพอ จึงควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมนันทนาการให้บุคลากรได้เลือกทำกิจกรรมนันทนาการตามที่ตนสนใจเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. อภิปรายผลจากผลการวิจัย

การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องที่สำคัญ ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมใด ก็ตามที่จัดตามความต้องการของบุคลากรแล้ว กิจกรรมทั้งหมดนั้นล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงาน ในการจัดกิจกรรมนันทนาการนั้น หากหน่วยงานมีความต้องการพัฒนาบุคลากรแล้ว หน่วยงานควรต้องมีการจัดให้บริการจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่บุคลากร (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) นอกจากนี้ คำว่า มุสิกกา (2548) ยังกล่าวว่า กิจกรรมนันทนาการนั้นสามารถส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้เป็นอย่างมากโดยสามารถพัฒนาสุขภาพจิตในด้านสภาพจิตใจ ด้านสมรรถภาพจิตใจ ด้านคุณภาพจิตใจ และด้านปัจจัยสนับสนุน

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ มากที่สุด 3 กิจกรรมคือ กิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพ และสมรรถภาพ และกิจกรรมนันทนาการละคร ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการควรนำความต้องการของบุคลากรไปพัฒนากิจกรรมนันทนาการประเภทนั้น ๆ เช่น ควรจัดให้มีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวทัศนศึกษามากขึ้น ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการประเภทการพัฒนาสุขภาพ และสมรรถภาพโดยจัดให้บริการการออกกำลังกาย โดยในการจัดให้บริการการออกกำลังกายนั้นควรมีการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ให้พร้อม หรือแม้กระทั่งบุคลากรที่ให้บริการกิจกรรมนันทนาการนั้น ๆ (ภักดีวัฒน์ เชิดพุทธ และเทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย, 2553) เนื่องจากสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ที่สนใจกิจกรรมนันทนาการด้านการพัฒนาสุขภาพเข้ามาร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้น ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อความ ต้องการมีสุขภาพดี แจ่มใส ปราศจากความกังวล นอกจากนี้ยังต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และต้องการพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการนั้นสามารถนำบุคลากรที่มีความต้องการเหล่านั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ สอดคล้องกับ ภูฟ้า เสวกพันธ์ (2520) ที่กล่าวว่ากิจกรรมนันทนาการสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการบรรลุ

เป้าหมายต่าง ๆ นอกจากนั้นยังมีผลต่อการพัฒนาชาวน์อารมณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการอีกด้วย

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ มีระดับความ ต้องการกิจกรรมนันทนาการตามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในหัวข้อกิจกรรมนันทนาการ ทางสังคม และหัวข้อกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร โดยที่เพศชายให้ความเห็นว่า ต้องการกิจกรรมนันทนาการทางสังคม มากกว่า เพศหญิง และ เพศชาย ให้ความเห็นว่า ต้องการ กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร มากกว่า เพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ รัจวี นพเกตุ (2542) ที่กล่าวถึงความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างเพศ ว่าเพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็น ส่วนใหญ่ที่แตกต่างกัน และมีความต้องการพื้นฐานแตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในกิจกรรมนันทนาการ ประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง กิจกรรม นันทนาการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการพิเศษ กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) และกิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร

และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในกิจกรรมนันทนาการ ประเภทเกมกีฬาและกีฬาเพื่อการแข่งขัน กิจกรรมนันทนาการละคร กิจกรรมนันทนาการ กลางแจ้งนอกเมือง กิจกรรมนันทนาการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการพิเศษ กิจกรรม นันทนาการบริการอาสาสมัคร สอดคล้องกับ ไพบุลย์ ช่างเรียน และ สมปราชญ์ จอมเทศ (ไพบุลย์ และ สมปราชญ์, 2521) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้คนที่ทำงานอยู่ในองค์กรเดียวกันจะมีพฤติกรรม คล้ายกัน หากว่าในกลุ่มนั้น ๆ มีการทำงานคล้ายกันก็จะส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ หรือ แม้แต่ความคิดเห็นให้ไปในทางเดียวกัน จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ ความต้องการกิจกรรมนันทนาการนั้นค่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. อภิปรายผลการวิจัยตามประเด็นการสัมภาษณ์

จากประเด็นสัมภาษณ์ พบว่า หน่วยงานไม่มีการวางแผน กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม ในรูปแบบเดิม ไม่มีความแปลกใหม่ กิจกรรมจะเป็นในรูปแบบของผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเท่านั้นไม่

ได้มาจากความต้องการโดยตรงของบุคคลากรใน สฟฐ. โดยอาจมีเคยมีการสำรวจความต้องการของบุคคลากรว่าแท้จริงแล้วความต้องการของบุคคลากรเป็นอย่างไร จึงทำให้ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการไม่ตรงความต้องการของบุคคลากร ส่งผลต่อความสนใจกิจกรรมนันทนาการของบุคคลากร สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ (2548) ที่กล่าวว่าหากต้องการจัดกิจกรรมนันทนาการให้มีประสิทธิภาพนั้นมีความจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของกลุ่มที่เราจะทำการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นหลัก เนื่องจาก สฟฐ. เป็นองค์กรใหญ่เพราะฉะนั้นงานที่ทำอยู่ภาระหน้าที่ของแต่ละคนก็จะมากตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารไม่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนันทนาการ และไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม ดังนั้นการจะจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพ หน่วยงานควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญและกิจกรรมนันทนาการและส่งเสริมให้บุคคลากรในระดับปฏิบัติการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมากขึ้น

นอกจากนี้บุคคลากรยังต้องการให้มีกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบใหม่ ๆ ไม่ซ้ำกันกับแบบเดิมที่มีการจัดอยู่ กิจกรรมที่ต้องการจึงเป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬา เน้นการสร้างสามัคคี เป็นเกี่ยวกับเกมกีฬากลางแจ้ง แต่ก็ต้องดูถึงเวลาจัดควรมีการแข่งขันบุคคลากรออกเป็นช่วงอายุ เพศ ให้เหมาะสมในเกมกีฬาอย่างเดียวซึ่งอาจจะมีเกมเบ็ดเตล็ด เช่น กินิวิบาก เกมกีฬาพื้นบ้าน ดังนั้นในการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการรูปแบบใหม่ ให้บุคคลากรได้เข้าร่วมเพื่อดึงดูดความสนใจให้บุคคลากรเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ สอดคล้องกับ ธาวัชชัย สาณะเสน (2542) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของบุคคลากรในหน่วยงานนั้น นอกจากการเปิดรับข่าวสารด้านกิจกรรมจากสื่อประชาสัมพันธ์ขององค์กรแล้ว บุคคลากรต้องมีความสนใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรม และกิจกรรมจะต้องเป็นรูปแบบใหม่ เพื่อดึงดูดความสนใจของบุคคลากร

3. อภิปรายผลตามแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับแนวทางในการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีดังนี้

1. ประเภทกิจกรรมนันทนาการ จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการในกิจกรรมนันทนาการประเภท ท่องเที่ยวทัศนศึกษา ประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ และประเภทจิตใจและความสุขสงบ ซึ่งเมื่อค้นพบความ

ต้องการแล้วทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการควรทำการพิจารณาและจัดให้มีการให้บริการในประเภทนี้ สอดคล้องกับ โอมาโฮนี และคณะ (O'Mahony and others) ที่กล่าวไว้ว่า หากค้นพบความต้องการในกิจกรรมนั้นหนทางการใดๆ แล้วก็ควรมีการจัดให้บริการกิจกรรมนั้นหนทางการนั้นๆ

2. การจัดการกิจกรรมนันทนาการกิจกรรมนันทนาการช่วยส่งเสริมและพัฒนาร่างกาย รวมของบุคคลซึ่งรวมถึงการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สังคม จิตวิญญาณ และสติปัญญา และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมซึ่งกิจกรรมนันทนาการมีรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาในเรื่องลักษณะพื้นฐานของนันทนาการเป้าประสงค์ ประโยชน์ และคุณค่า ตลอดจนศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจพื้นฐาน (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) ดังนั้นการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นความจำเป็นเร่งด่วน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องจัดกิจกรรมนันทนาการที่ตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากร เพื่อให้กิจกรรมนันทนาการนั้นกลับมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสำนักงาน

3. การบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน

3.1 ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ เป็นด้านที่มีความจำเป็นเร่งด่วนคือด้านการจัดการบุคลากรการให้บริการบุคลากรก็เป็นสิ่งที่สำคัญ ดังนั้นในความคิดเห็นด้านบุคลากร มีระดับความคิดเห็นมากในด้านความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ และความกระตือรือร้นในการให้บริการ สอดคล้องกับ รวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์ (รวีวรรณ, 2551) การที่พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส และพร้อมจะให้บริการนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะดึงดูดผู้ที่มาใช้บริการ และสร้างความพึงพอใจให้ผู้มาใช้บริการ

3.2 ด้านการจัดการและดำเนินงาน เป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินการ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ คูนท์ และ โอ ดอนเนล (Koontz and O'Donnell, 1968) ได้กล่าวถึงการจัดการว่า การจัดการหมายถึงการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นเครื่องมือในการจัดการ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า บุคลากรมีความต้องการให้กำหนดระยะเวลาการให้บริการของการจัดให้บริการกิจกรรมนันทนาการอย่างเหมาะสม นอกจากนั้นยังควรมีการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการอย่างเหมาะสม ซึ่งการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงาน สอดคล้องกับ รัตนาวดี ศิริทองถาวร (2541) ที่กล่าวไว้ว่าการประชาสัมพันธ์จำเป็นอย่างยิ่งในหน่วยงาน และมีความจำเป็นที่ต้องเข้าถึงบุคลากรทุกคน

3.3 ด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นด้านที่มีความคิดเห็นในเรื่องของการจัดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อความต้องการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร พร้อมทั้งให้เกิดแรงดึงดูดให้บุคลากรเกิดความสนใจและอยากเข้าร่วมในกิจกรรม สอดคล้องกับ วรรณภา กรสวัสต์ (2552) ที่กล่าวไว้ว่า หน่วยงานควรจัดให้มีการจัดการเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร หากบุคลากรมีความต้องการในกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ การจัดวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะดึงดูดบุคลากรให้เข้าร่วมในกิจกรรมนันทนาการที่ตนสนใจ โดยในการจัดสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกิจกรรมนันทนาการนั้น ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ

3.4 ด้านการเงินและงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการจัดบริการกิจกรรมนันทนาการให้พนักงานอย่างเหมาะสมซึ่งสมควรมีการสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากรซึ่งกิจกรรมนันทนาการเหล่านั้น โดยเฉพาะกิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพ และสมรรถภาพ ซึ่งกิจกรรมนันทนาการดังกล่าวส่งเสริมให้บุคลากรมีสุขภาพที่ดี ทำให้หน่วยงานสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลของบุคลากร สอดคล้องกับ แอดคินส์ (Adkins, 2005) ที่กล่าวว่า การออกกำลังกายในองค์กรทำให้พนักงานในองค์กรแข็งแรง ซึ่งผลในระยะยาวจะทำให้พนักงานเหล่านั้น มีสุขภาพที่ดี ทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่ายในการดูแลด้านสุขภาพของพนักงานได้อย่างมาก การออกกำลังกายที่ดีควรมีการวางแผนจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพกับประชาชนทั่วไปได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานจำเป็นต้องพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อตอบสนองความต้องการนันทนาการของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นได้ว่าบุคลากรของสำนักงานมีความต้องการกิจกรรมนันทนาการ หากแต่ขาดการสนับสนุน จากภายในหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานควรมีความตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมนันทนาการ และส่งเสริมให้บุคลากรใช้กิจกรรมนันทนาการเพื่อนำมาพัฒนาสมรรถภาพของตน ไม่ว่าจะเป็นในด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งเป็นการพัฒนาองค์รวมของมนุษย์ และเมื่อบุคลากรได้รับการพัฒนาในสิ่งเหล่านั้นแล้ว ก็จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขาดการส่งเสริมกิจกรรมให้กับพนักงานขององค์กร แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดสถานที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจให้กับพนักงาน แต่ทว่าก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของพนักงาน และเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ยังไม่เพียงพอ และไม่ได้มาตรฐานพร้อมทั้งไม่มีการจัดบริการอำนวยความสะดวกให้กับพนักงานไปใช้บริการดังนั้นจึงควรให้มีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ ดังนี้

1. วางนโยบายส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเป็นนโยบายหลักขององค์กร และมีการส่งเสริมให้พนักงานขององค์กรทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน
2. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารทำกิจกรรมร่วมกับพนักงานเพื่อความสามัคคีของพนักงานในหน่วยงาน
3. ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ โดยจัดตั้งเป็นชมรมภายในหน่วยงานเพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมนันทนาการของพนักงาน
4. ควรมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้พนักงานได้ใช้บริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร ในหน่วยงานอื่น ๆ
2. ควรขยายผล การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการ ในหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด
3. ควรมีการศึกษาเรื่องเพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานภาคเอกชน
4. ควรมีการขยายผลการศึกษาในเชิงลึกเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามประเภทของกิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาเพื่อการแข่งขัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สุวรรณศรี. (ม.ป.ป). นันทนาการ. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2543
- กำโชค เพื่อกสุวรรณ. ผู้นำนันทนาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสันนทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- คณิต เขียววิชัย. การศึกษาปัจจัยคัดสรรทางสังคมเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการชุมชนของประชากรในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- จรวพร ธรณินทร์. การแนะแนวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. เอกสารคำสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- ชนิดา ศรีบรรทัด. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์ป้องกันควบคุมโรคมะเร็ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2544.
- นพวรรณ นาคเอี่ยม. ปัญหาการทำบัญชีในระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. กระทรวงศึกษาธิการ [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki> [30 เมษายน 2554]
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.obec.go.th/node/93> [1 เมษายน 2554]
- วิเชียร เกตุสิงห์. ค่าเฉลี่ยกับการแปรความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. หน้า 10. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538.
- ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. การศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วิทยาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ธารทิพย์ สาณะเสน. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมสโมสรรพนักงานของพนักงานในหน่วยงานราชการ และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. คิดเก่ง สมองใจ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โปรดคทีฟบุ๊ก, 2541.

- ประเวศ วะสี. สวนโมกข์ธรรมกาย สันติ อโศก. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2530.
- พีระพงษ์ บุญศิริ. จิตวิทยาการกีฬา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2536.
- ภูฟ้า เสวกพันธ์. ผลของโปรแกรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาเชาวน์อารมณ์ ของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ศิริพร มยะกุล. ความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการด้านการออกกำลังกายในสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสร้างเสริมสุขภาพ, มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, 2551.
- สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการชุมชนและโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- สาลี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. เอกสารประกอบการเรียนวิชาปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2540.
- สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.
- อรุณ รักรธรรม. การบริหารความขัดแย้งในองค์กร. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2527.

ภาษาอังกฤษ

- Buttler, George D. Introduction to Community recreation. New York : McGraw – Hill, 1959.
- Holdbrook, James Edward. Current Problem and Trend in Facility Planning for Health, Physical Education, Reaction and Athletics at Colleges and Universities. Dissertation Abstracts international, 1992.
- Kraus.R.G. 1994. Recreation and Leisure in Modern Society. 3rd ed. Glenview, III : Scorr, Foreman.
- Maslow, Abraham Horold. Motivation and Personality. 2nd ed. New York : Harper and Row, 1970.

- Meyer, Lordgec. A Study of Sports and Leading Activities Program in The Secondary School of Minnesota. Dissertation Abstracts Internation, 1979.
- Raymore, Leslie Ann. The Trandition from Adolescence to Young Aduthood : Predictors of Leisure Behavior. Dissertation Abstracts International, 1994.
- Watson, James Franklin. The Impact of Leisure Attitude and Motivation on the Physical Recreation/Leisure Participation Time of College Students. Dissertation Abstracts International, 1997.
- Mei-Ju Huang, A study of the recognition of resource fit among staffs and customer satisfaction in Hsinchuang Stadium, Taipei County, 2006
- Ohta, M., Okufuji, T., Matsushima, Y., Ikeda, M, The effect of lifestyle modification on physical fitness and work ability in different workstyles, University of Occupational and Environmental Health, 2004
- Piepoli M.F. , Exercise training meta-analysis of trials in patients with chronic heart failure, 2005
- Robert A. Baade Richard F. Dye, More and more cities are being encouraged to subsidize sports stadiums as an economic development tool,1990
- Stotlar, D. K., Johnson, D. A. Assessing The impact and effectiveness of stadium advertising on sport spectators at Division 1 institutions, 2006

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางการจัดกิจกรรมนันทนาการตามความต้องการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาการ
จัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคำตอบของท่าน
ท่านจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาเท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

25 ปี หรือต่ำกว่า

26 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 ปี ขึ้นไป

3. ตำแหน่ง

ลูกจ้างชั่วคราว

พนักงานราชการ

ลูกจ้างประจำ

ข้าราชการ

4. สถานภาพ

โสด

สมรส

หม้าย

หย่าร้าง

5. รายได้ต่อเดือน (เงินเดือนประจำ + เงินได้อื่นนอกเหนือจากเงินเดือนประจำ)

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท

10,001 - 20,000 บาท

20,001 - 30,000 บาท

30,001 - 40,000 บาท

40,001 - 50,000 บาท

50,001 ขึ้นไป

6. สถานะภาพทางการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าวุฒิประกาศนียบัตริวิชาซีพชั้นสูง (ปวส.)
- ระดับประกาศนียบัตริวิชาซีพชั้นสูง (ปวส.)
- ระดับปริญญาตรี
- ระดับปริญญาโท
- ระดับปริญญาเอก
- อื่น ๆ

7. ที่พักอาศัยปัจจุบัน

- กรุงเทพฯ
- บริเวณชวล (ปทุมธานี, นนทบุรี, นครปฐม, สมุทรปราการ, สมุทรสาคร)
- ต่างจังหวัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการกิจกรรมนันทนาการ

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

มากที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5
มาก	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4
ปานกลาง	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3
น้อย	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 2
น้อยที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน					
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรม					
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ					
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร					
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก					
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง					
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง					
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม					
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ					
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พุด เขียน)					
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร					
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา					
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์					
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ					
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ					

ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการชนิดของกิจกรรมนันทนาการ

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุดในแต่ละประเภทกิจกรรม

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ทีม		บุคคล	
		ในร่ม	กลางแจ้ง	ในร่ม	กลางแจ้ง
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน				
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนกรรม				
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินป่าและกิจกรรมเข้าจังหวัด				
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร				
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก				
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง				
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง				
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม				
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ				
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)				
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร				
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา				
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์				
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ				
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ				

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรม

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุดในแต่ละประเภทกิจกรรม

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	เป้าหมายในการเข้าร่วมกิจกรรม		
		ฝึกทักษะ	ประสานความสัมพันธ์	ผ่อนคลาย
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน			
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรม			
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินป่าและกิจกรรมเข้าจังหวัด			
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร			
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก			
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง			
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง			
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม			
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ			
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)			
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร			
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา			
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์			
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ			
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ			

ตอนที่ 2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรม

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุดในแต่ละประเภทกิจกรรม

ข้อ	กิจกรรมนันทนาการ	ระยะเวลา			
		ทุกวัน	สัปดาห์ ละครั้ง	2-3 ครั้ง ต่อ สัปดาห์	เดือนละ ครั้ง
1.	กิจกรรมนันทนาการประเภทเกมกีฬาและกีฬา เพื่อการแข่งขัน				
2.	กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปะทัศนกรรม				
3.	กิจกรรมนันทนาการเดินร่ำและกิจกรรมเข้าจังหวะ				
4.	กิจกรรมนันทนาการละคร				
5.	กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก				
6.	กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง				
7.	กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งนอกเมือง				
8.	กิจกรรมนันทนาการทางสังคม				
9.	กิจกรรมนันทนาการพิเศษ				
10.	กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน)				
11.	กิจกรรมนันทนาการบริการอาสาสมัคร				
12.	กิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวทัศนศึกษา				
13.	กิจกรรมนันทนาการประเภทกลุ่มสัมพันธ์ มนุษย์สัมพันธ์				
14.	กิจกรรมนันทนาการประเภทจิตใจ และความสุขสงบ				
15.	กิจกรรมนันทนาการประเภทพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ				

**ตอนที่ 3 วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

มากที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5
มาก	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4
ปานกลาง	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3
น้อย	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 2
น้อยที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1

ข้อ	วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1.	<u>ด้านสรีระพื้นฐาน</u> ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อต้องการมีรูปร่างที่สมส่วน					
2.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อต้องการมีสุขภาพดี แจ่มใส ปราศจากความกังวล					
3.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อต้องการฟื้นฟูสุขภาพ					
4.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อต้องการให้รูปร่างใหญ่ขึ้น (สร้างกล้ามเนื้อ)					
5.	<u>ด้านความปลอดภัย และมั่นคง</u> ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อเตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมกับการดำเนินชีวิตหรือเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น					
6.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อต้องการพัฒนาสุขภาพจิต					
7.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
8.	<u>ด้านความรักและเป็นเจ้าของ</u> ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม					
9.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อได้รับคำชื่นชมจากสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม					
10.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนั้นหนนาการเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรต่างกลุ่มงาน					

ข้อ	วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมกิจกรรม	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
11.	<u>ด้านการยกย่องจากผู้อื่น</u> ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการพิสูจน์ความสามารถ ของตนเอง					
12.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นที่รู้จักของผู้เข้าร่วม กิจกรรม					
13.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการได้รับคำยกย่อง จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม					
14.	<u>ด้านการบรรลุถึงความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง</u> ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการพัฒนาชีวิตของตนเอง ให้สมบูรณ์					
15.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นผู้นำในกิจกรรมที่เข้าร่วม					
16.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับจากบุคคล อื่น					

**ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

มากที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5
มาก	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4
ปานกลาง	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3
น้อย	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 2
น้อยที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1

ข้อ	การจัดการกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ</u>					
1.	มีผู้นำกิจกรรมนันทนาการเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ					
2.	ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใช้บริการ					
3.	ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีความรู้ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์					
4.	ผู้นำกิจกรรมนันทนาการสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5.	ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม					
6.	ผู้นำกิจกรรมนันทนาการมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่					
7.	ผู้นำกิจกรรมนันทนาการแต่งกายเหมาะสม					
8.	มีบุคลากรดูแลความปลอดภัยเพียงพอ					
9.	มีบุคลากรให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ					
10.	บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ					
	<u>ด้านการจัดและการดำเนินการ</u>					
11.	ระยะเวลาที่เปิดให้บริการมีความเหมาะสม					
12.	มีการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการอย่างเหมาะสม					
13.	มีการสำรวจความต้องการและความสนใจของผู้ร่วมงาน					
14.	มีการจัดกิจกรรมนันทนาการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ					
15.	มีการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลา และวัฒนธรรมประเพณี					
16.	มีการสำรวจ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
17.	การจัดแบ่งพื้นที่ในแต่ละส่วนมีความเหมาะสม					
18.	มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กัน					

ข้อ	การจัดการกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก</u>					
19.	มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ					
20.	สถานที่จัดมีความเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น					
21.	สถานที่จัดสามารถจัดกิจกรรมได้หลายประเภท					
22.	สถานที่จัดมีความปลอดภัยและเหมาะสม					
23.	มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ					
	<u>ด้านเงินและงบประมาณ</u>					
24.	มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างเพียงพอ					
25.	เงินเบี่ยเลี้ยงให้กับผู้นำกิจกรรมนันทนาการ					
26.	เงินสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ					
27.	เงินสนับสนุนจากผู้สนับสนุนจากผู้สนับสนุนภายนอก					
28.	เงินสนับสนุนจากการจัดกิจกรรม					

ข้อเสนอแนะ.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ - นามสกุล : นางสาววิมลทิพย์ สมัญญามาตุเรศ

วัน เดือน ปีเกิด : 17 มิถุนายน 2530

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2548 – 2549 : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ
- พ.ศ. 2550 – 2551 : บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ
- พ.ศ. 2553 – 2554 : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา แขนงวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ทำงาน

- พ.ศ. 2552 – 2553 : ตำแหน่งธุรการ กองงานสารบรรณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2553 – ปัจจุบัน: ตำแหน่งพนักงานราชการ กลุ่มระบบบัญชี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ